

Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland tijdens de coronacrisis

Utrecht, februari 2021

Auteurs: Fayaaz Joemmanbaks, Hanneke de Graaf, Suzanne Meijer en Janneke Heijne

© Rutgers/Soa Aids Nederland 2021

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Resultaten voor leeftijdsgroep 16-20 jaar	5
2.1	Informatiebehoefte	5
2.2	Flirten, daten en sexting	5
2.3	Masturberen en porno kijken	8
2.4	Seks en laatste sekspartner	9
2.5	Soa testen	11
2.6	Anticonceptie en zwangerschap	13
2.7	Seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld	14
2.8	Mentale gezondheid	14
2.9	Coronaregels	15
3	Resultaten voor leeftijdsgroep 21-25 jaar	16
3.1	Informatiebehoefte	16
3.2	Flirten, daten en sexting	17
3.3	Masturberen en porno kijken	19
3.4	Seks en laatste sekspartner	20
3.5	Soa testen	22
3.6	Anticonceptie en zwangerschap	23
3.7	Seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld	24
3.8	Mentale gezondheid	25
3.9	Coronaregels	26
4	Conclusie	27
Bijlage	Begrippenlijst	30

1 Inleiding

Het coronavirus (COVID-19) heeft nog steeds een enorme impact op ons leven. Mensen werken voornamelijk thuis, kinderen en jongeren gaan niet naar school en sociale contacten worden tot een minimum beperkt. Aan het begin van de coronacrisis hebben Rutgers en Soa Aids Nederland een survey-onderzoek uitgevoerd onder jongeren van 16 tot en met 20 jaar, om inzicht te krijgen in de invloed van corona op het liefdesleven van jongeren in Nederland. Inmiddels hebben we al bijna een jaar te maken met de coronasituatie en rijst de vraag hoe het in deze fase van de crisis gaat met het liefdesleven van jongeren en ook hoe het er uit zag in de zomer, toen een deel van de maatregelen versoepeld werd.

Om antwoord te kunnen krijgen op het bovenstaande, hebben Rutgers, Soa Aids Nederland en het RIVM een vervolg survey-onderzoek uitgevoerd, dit keer onder jongeren van 16 tot en met 25 jaar. Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen wat voor invloed de versoepelingen van de maatregelen in de afgelopen zomer en de aanscherping hiervan vanaf 14 oktober hebben (gehad) op het liefdesleven van jongeren. Daarnaast vergelijken we deze resultaten met het onderzoek dat we eerder uitvoerden om een volledig beeld te krijgen van hoe het liefdesleven van jongeren zich heeft ontwikkeld gedurende het afgelopen jaar tijdens de coronacrisis.

Respondenten vulden een vragenlijst in die grotendeels overeenkwam met die uit het eerste onderzoek. Het RIVM en verschillende GGD's hebben input gegeven op de vragenlijst. Dataverzameling vond plaats tussen 11 december 2020 en 4 januari 2021. De vragen betreffen een breed scala aan thema's op het gebied van seksuele gezondheid: informatiebehoefte; flirten en daten; seksfrequentie en aantal sekspartners; condoomgebruik en testgedrag; anticonceptiegebruik, ongeplande zwangerschap en abortus; seksuele grensoverschrijding; sexting, datingapps en pornogebruik.

De belangrijkste wijzigingen in de vragenlijst betreffen de tijdsperiodes. Er werd dit keer gevraagd naar de ervaringen van jongeren in de afgelopen zomer en de periode vanaf 14 oktober (de tweede lockdown), in het eerste onderzoek werd gevraagd naar de periode voor 15 maart en de periode tussen 15 maart en 1 juni (de eerste lockdown). In dit rapport zal voor de meeste thema's een vergelijking worden gemaakt worden tussen vier verschillende periodes, namelijk (i) (6 maanden) voor de coronacrisis, (ii) de eerste lockdown, (iii) afgelopen zomer en (iv) de tweede lockdown. Ook wordt er apart gekeken naar de leeftijdsgroepen 16-20 jaar en 21-25 jaar, zodat resultaten tussen het eerste en tweede onderzoek vergeleken kunnen worden. Binnen deze groepen wordt er ook een opsplitsing gemaakt tussen jongens en meisjes met een relatie en singles.

Voor het werven van de huidige steekproef is gebruik gemaakt van sociale media (Facebook, Instagram, Snapchat, TikTok), de websites sense.info en scholieren.com en advertenties van CJP cultuurkaart. Zoals te zien in tabel 1, heeft in dit onderzoek 5.182 jongeren meegedaan, waarvan 4.091 (73%) van 16-20 jaar en 1.091 (23%) van 21-25 jaar. De verdeling tussen jongens en meisjes is 27% om 73%, respectievelijk. Het overgrote deel van de jongeren is theoretisch opgeleid (73%), niet gelovig (81%) en heeft een Nederlandse herkomst (84%). In dit onderzoek heeft ook een

opvallend groot percentage (34%) LHB jongeren meegedaan. De samenstelling van de steekproef komt op de meeste achtergrondkenmerken grotendeels overeen met het eerste onderzoek, behalve dat er in dit onderzoek relatief meer LHB jongeren hebben meegedaan.

Tabel 1. Samenstelling van de steekproef

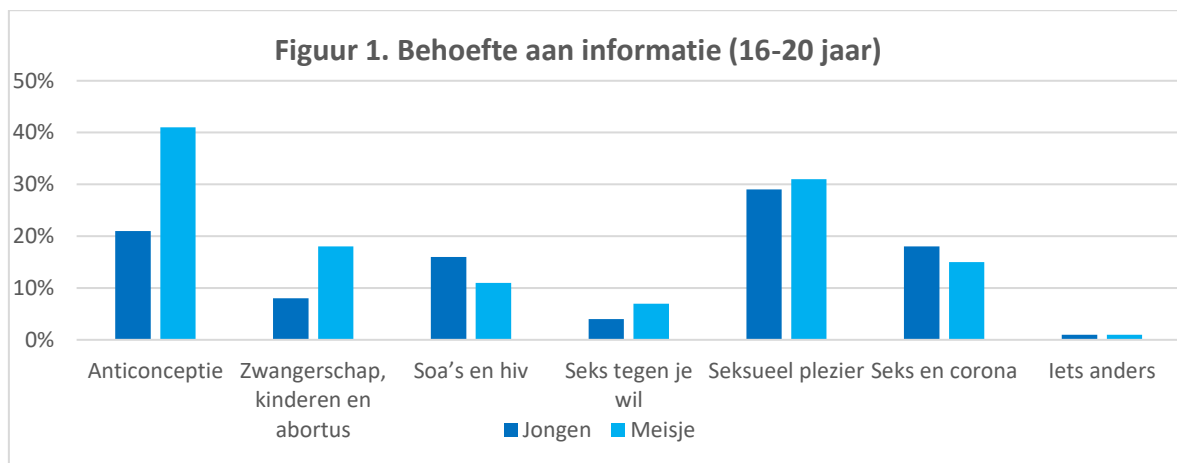
Leeftijd	Jongen (n = 1420)		Meisje (n = 3762)		Totaal (n = 5182)	
	N	%	N	%	N	%
16-20	1033	73%	3058	81%	4091	79%
21-25	387	27%	704	19%	1091	21%
Opleidingsniveau						
Praktisch opgeleid	355	25%	1028	27%	1397	27%
Theoretisch opgeleid	1061	75%	2725	72%	3843	73%
Opleiding/Werk						
Opleiding, geen bijbaan	379	27%	1114	30%	1522	29%
Opleiding, met bijbaan	853	60%	2276	60%	3164	60%
Geen opleiding, geen baan	30	2%	67	2%	100	2%
Geen Opleiding, met baan	158	11%	305	8%	463	9%
Herkomst						
Nederlands	1174	84%	3114	84%	4346	84%
Westers	85	6%	245	7%	336	7%
Niet-westers	131	9%	347	9%	485	9%
Geloof						
Niet-gelovig	1144	83%	2953	81%	4153	81%
Christelijk, beetje belangrijk	124	9%	374	10%	502	10%
Christelijk, heel belangrijk	50	4%	141	4%	191	4%
Islamitisch	26	2%	86	2%	113	2%
Anders	33	2%	106	3%	148	3%
Relatiestatus						
Relatie	611	43%	2199	58%	2842	54%
Single	809	57%	1563	42%	2412	46%
Seksuele voorkeur						
Helemaal heteroseksueel	908	64%	2564	68%	3476	66%
Vooral heteroseksueel	101	7%	557	15%	664	13%
Biseksueel	32	2%	245	7%	298	6%
Vooral homoseksueel	69	5%	115	3%	203	4%
Helemaal homoseksueel	283	20%	119	3%	416	8%
Anders	27	2%	162	4%	197	4%

In het eerste gedeelte van het rapport worden de resultaten weergegeven van jongeren van 16-20 jaar over de vier verschillende tijdperiodes. In het tweede deel gaan we in op 21-24 jarigen en twee verschillende tijdsperiodes

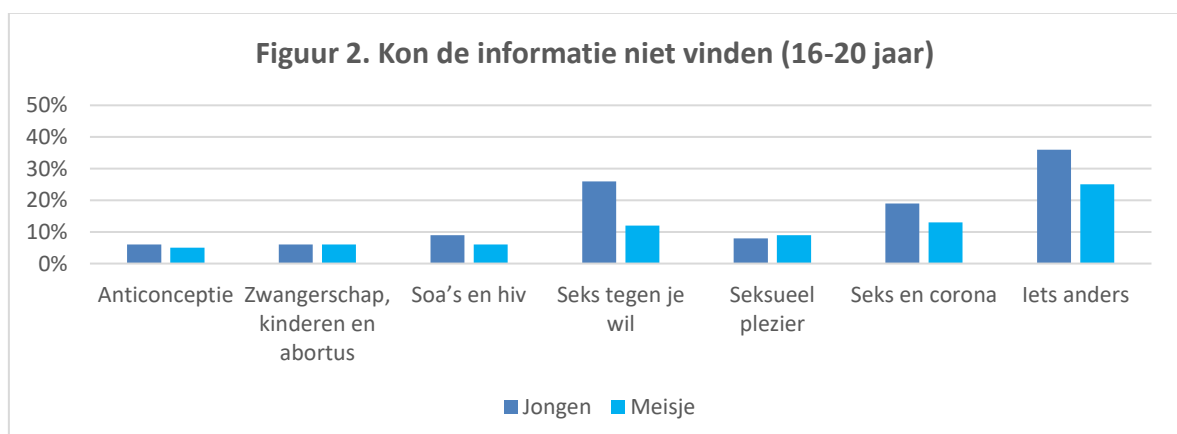
2 Resultaten voor leeftijdsgroep 16-20 jaar

2.1 Informatiebehoefte

Zevenenvijftig procent van de jongeren van 16-20 jaar had in de afgelopen 6 maanden behoefte aan informatie over seksualiteit. Zowel jongens als meisjes hadden de meeste behoefte aan informatie over de pil, condooms en andere voorbehoedsmiddelen (21% en 41%, respectievelijk), en ook aan informatie over seksueel plezier (29% en 31%, respectievelijk). Daarnaast is er in deze leeftijdsgroep ook veel behoefte aan informatie over seks en corona (16%).

In deze leeftijdsgroep kan veertien procent de informatie die ze zochten over seks en corona niet vinden. Dit wordt mogelijk veroorzaakt doordat er nog steeds relatief weinig bekend is over seks en het coronavirus in het algemeen. Dit is overigens wel verbeterd ten opzichte van de eerste lockdown, toen nog 22% deze informatie niet kon vinden.

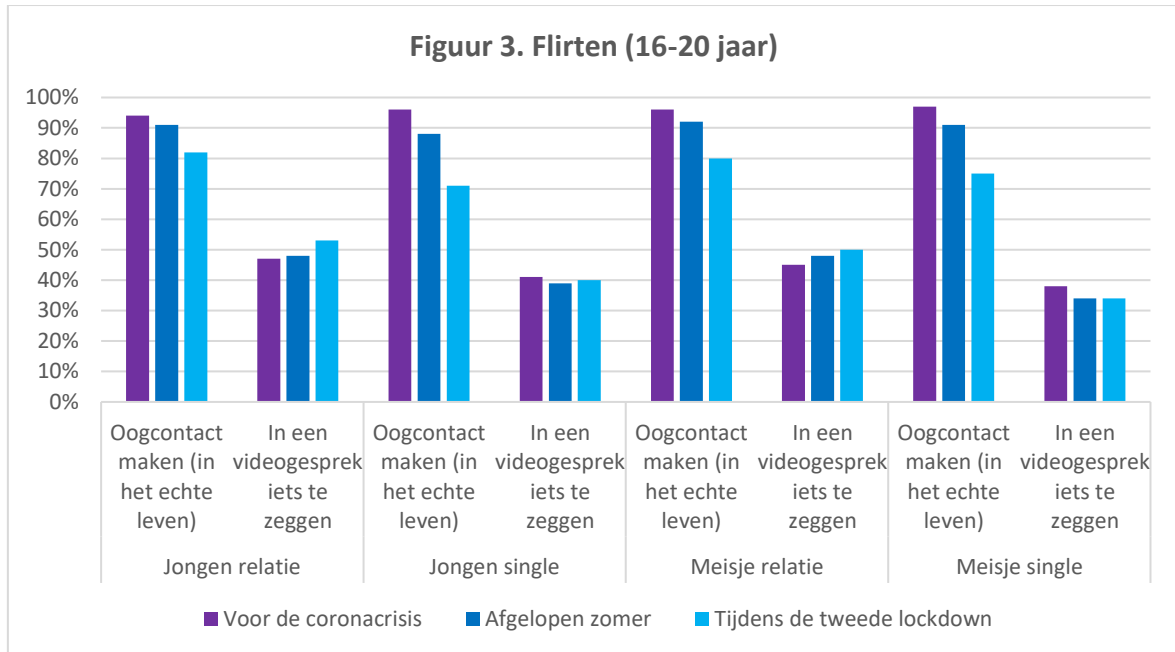

2.2 Flirten, daten en sexting

Flirten

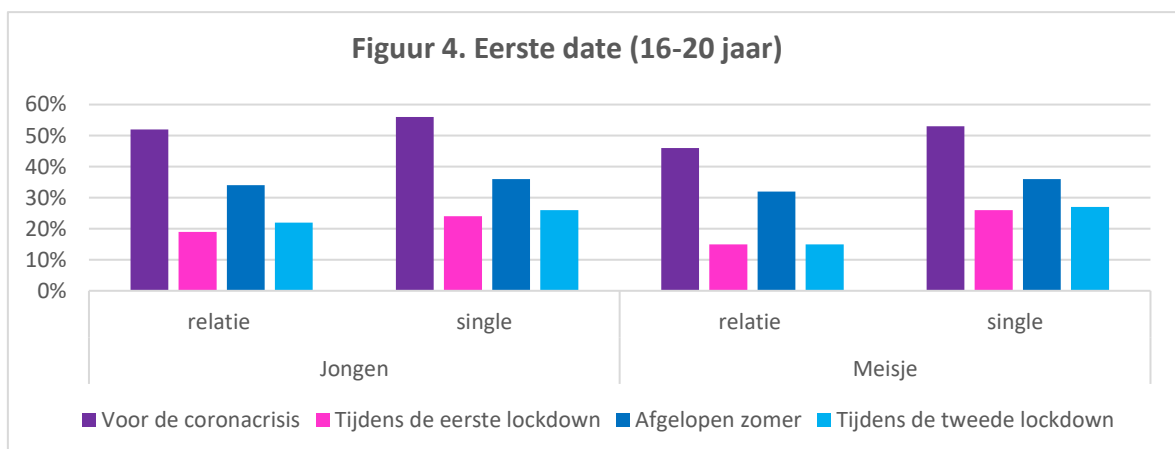
In de leeftijdsgroep 16-20 jaar flirt ongeveer 72% van de jongeren met een relatie en 79% van de singles wel eens. Jongeren geven aan dat ze in de zomer minder offline hebben geflirt

(bijvoorbeeld door oogcontact te maken) dan in de 6 maanden voor de coronacrisis. In de tweede lockdown neemt dit nog meer af. Als het gaat om online flirten (bijvoorbeeld door in een video gesprek iets te zeggen) is het verloop wat stabielier over de drie verschillende periodes. De coronacrisis heeft dus met name invloed gehad op offline flirten. Uit dit onderzoek komt niet naar voren dat online flirten hiervoor een alternatief biedt.

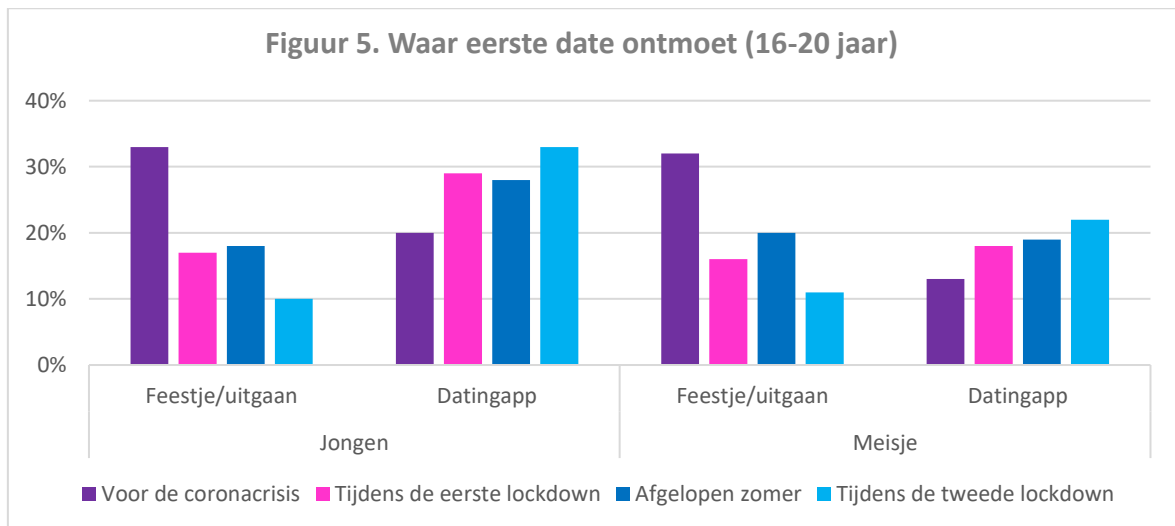

Daten

Zoals te zien in figuur 4, is het aantal jongeren van 16-20 jaar dat een eerste date heeft gehad tijdens de eerste en tweede lockdown flink gedaald ten opzichte van voor de coronacrisis. In de zomer is er bij deze jongeren wel weer een stijging te zien, maar over het algemeen zijn jongeren een stuk minder gaan daten tijdens de coronacrisis. Ook datingapps worden met name door jongens en meisjes in een relatie minder vaak gebruikt tijdens de eerste en tweede lockdown tegenover de overige twee periodes. Bij singles is het gebruik van een datingapp daarentegen wat stabielier over de vier verschillende periodes.

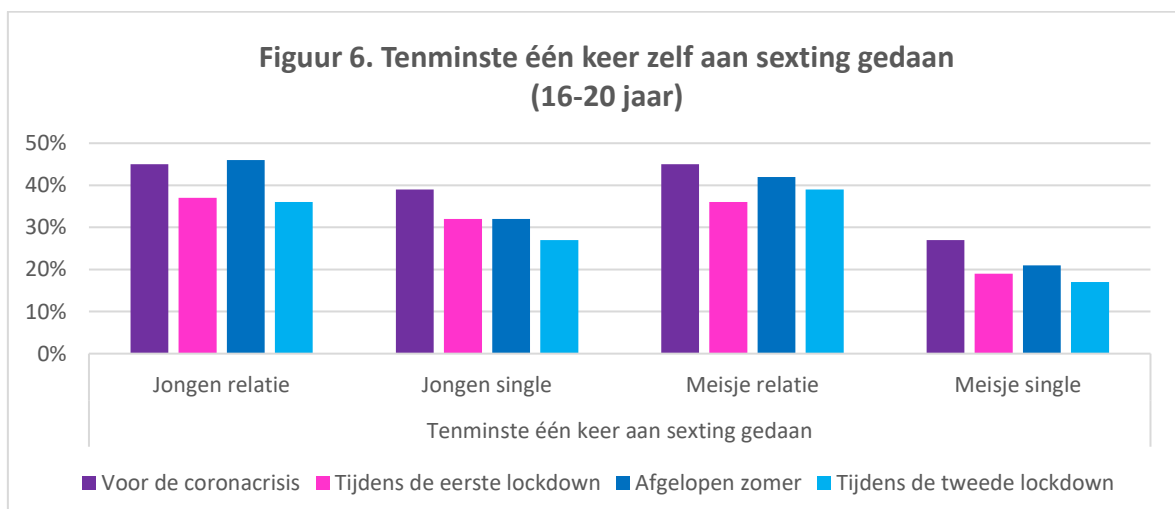

De jongeren die nog wél daten tijdens de coronacrisis, ontmoeten hun eerste date minder vaak offline (b.v. via een feestje of uitgaan) en vaker online (b.v. via een datingapp) (zie figuur 5). De dates zelf vinden dan over het algemeen wel offline plaats. Tijdens de tweede lockdown is dat vaker thuis bij de persoon zelf of bij de ander en minder vaak in de horeca of in een park, dan de afgelopen zomer. Van deze groep jongeren heeft ongeveer 6% seks gehad op de eerste date, zowel in de zomer als de tweede lockdown.

Sexting

In dit onderzoek heeft 34% van de jongeren van 16-20 jaar tenminste 1 keer zelf aan sexting (het verzenden (en ontvangen) van seksueel getinte beelden) gedaan. Er is echter wel een daling te zien van sexting tijdens de eerste en tweede lockdown, ten opzichte van voor de coronacrisis. Het percentage sexting is bij jongens en meisjes van 16-20 jaar in alle periodes sinds de coronacrisis afgenomen, behalve dat jongens in een relatie ongeveer evenveel aan sexting deden in de zomer als in de periode voor de coronacrisis. In Figuur 6 is het aantal jongeren weergegeven dat zelf aan sexting heeft gedaan over de vier verschillende periodes.

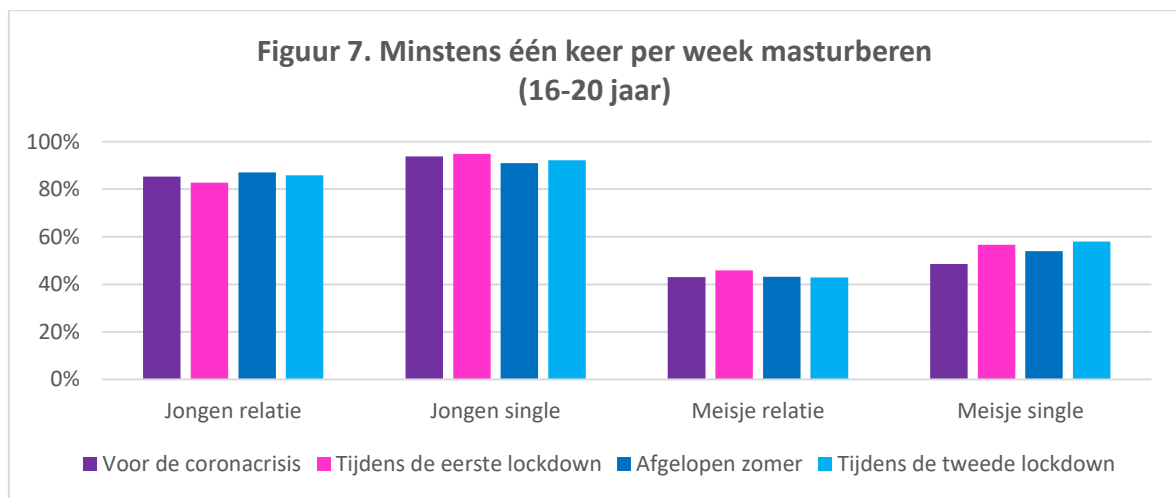
Sexting = een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf of iemand anders verstuurd en/of gemasturbeerd of geslachtsdelen laten zien tijdens videogesprek

2.3 Masturberen en porno kijken

Masturberen

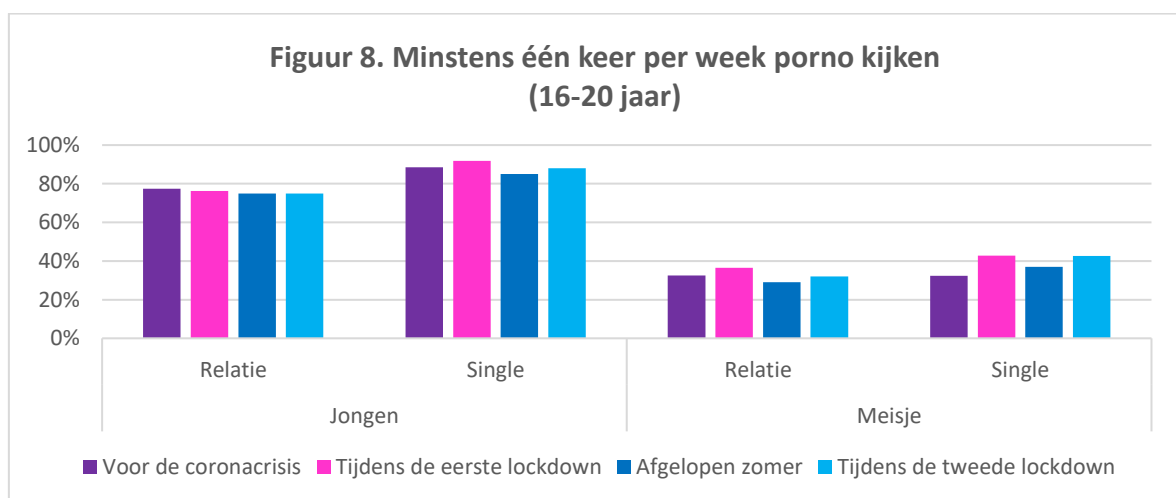
Meer jongens dan meisjes masturberen wel eens. Van de jongens van 16-20 jaar geeft 97% aan wel eens te masturberen en 84% van de meisjes.. Het aantal jongeren dat ervaring heeft met masturbatie is, net zoals in het eerste onderzoek, relatief hoog ten opzichte van het landelijke onderzoek Seks onder je 25^e (Seks onder je 25^e/Leefstijlmonitor: Rutgers/Soa Aids Nederland i.s.m. RIVM, 2017).

Het is mogelijk dat door werving via sociale media en/of omdat de deelnemers wisten dat het een onderzoek over seksualiteit betrof, jongeren met meer seksuele ervaring hebben deelgenomen. Er zijn geen grote verschillen in het aantal jongeren van 16-20 jaar dat minstens één keer per week masturbeert gedurende de vier verschillende periodes voor- en tijdens de coronacrisis.

Porno

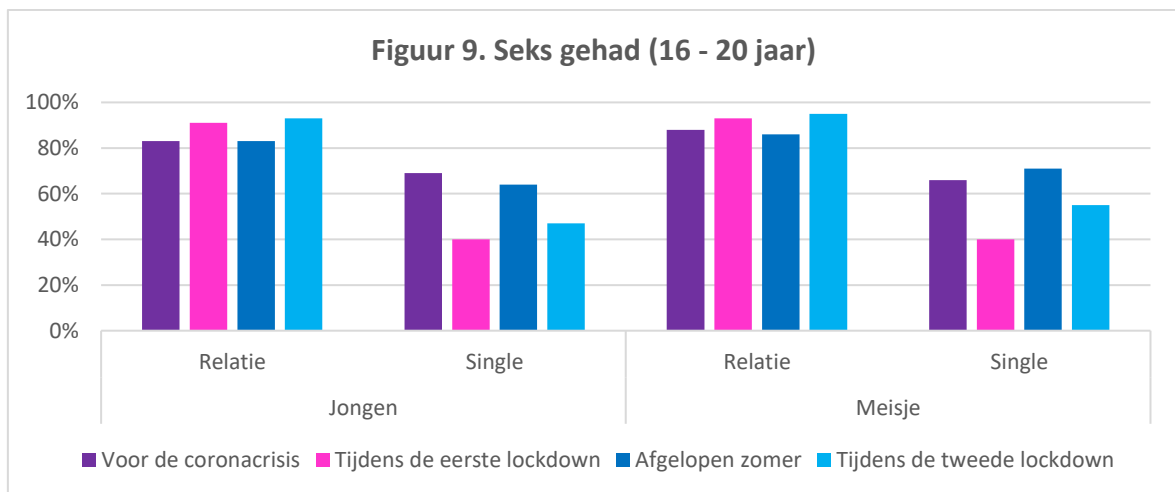
Bij porno kijken zien we een vergelijkbaar beeld. Meer jongens (90%) dan meisjes (54%) geven aan wel eens porno te kijken. Zoals weergegeven in figuur 8, is het aantal jongens en meisjes dat minstens één keer per week porno kijkt stabiel over de vier verschillende periodes voor- en tijdens de coronacrisis.

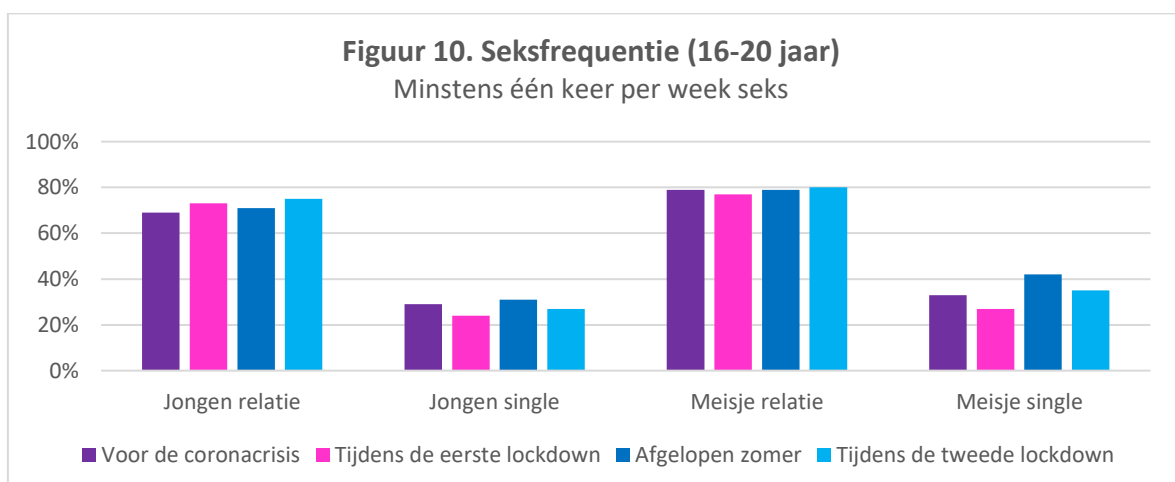

2.4 Seks en laatste sekspartner

Iets meer dan twee derde van de jongeren van 16-20 jaar heeft ooit seks gehad. Dit is – net als bij soloseks – wat meer dan onder jongeren in de landelijke populatie (Seks onder je 25^e/Leefstijlmonitor: Rutgers/Soa Aids Nederland i.s.m. RIVM, 2017). Jongeren met een relatie hebben vaker ervaring met seks (90%) dan single jongeren (44%). Zoals in figuur 9 te zien verschilt het aantal jongeren dat seks heeft gehad tijdens de vier verschillende periodes. Vooral tijdens de eerste en tweede lockdown hebben minder singles seks dan voor de coronacrisis en tijdens de afgelopen zomer. Onder jongeren met een relatie is de groep die tijdens de eerste en tweede lockdown seks had juist groter dan in de andere twee periodes, maar de verschillen tussen die vier periodes zijn wat kleiner dan bij singles.

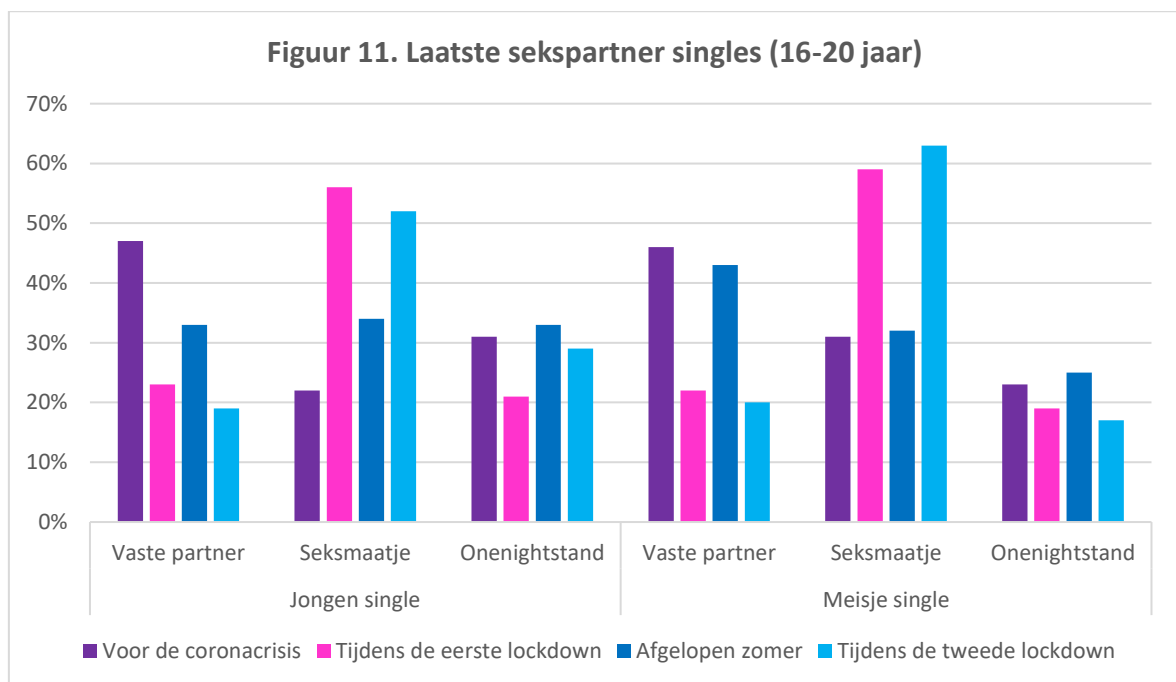
Het aantal single jongens en meisjes dat minstens één keer per week seks had tijdens de eerste en tweede lockdown is lager dan voor de coronacrisis en de afgelopen zomer. Het aantal single jongeren dat seks heeft gehad is tijdens de tweede lockdown wel iets hoger dan tijdens de eerste lockdown, vooral onder meisjes. Bij jongeren met een relatie ligt het aantal wat stabiel over de vier verschillende periodes.

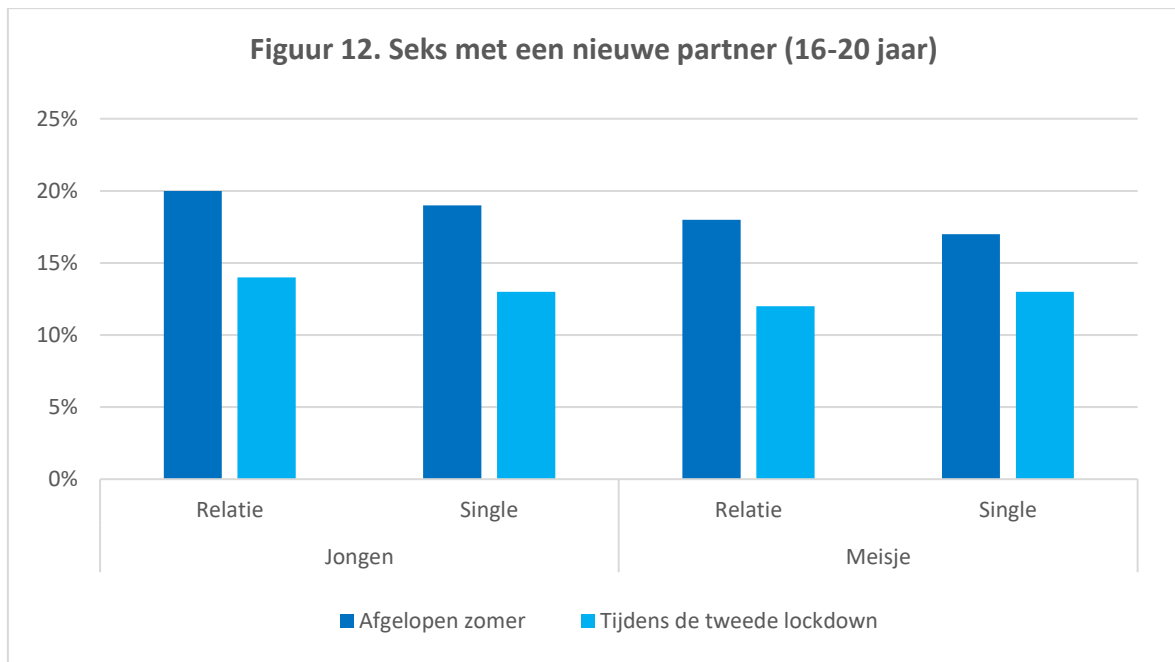
Laatste sekspartner

Meer dan de helft (55%) van de jongeren van 16-20 jaar heeft voor de laatste keer seks gehad tijdens de tweede lockdown, een veel kleinere groep had de laatste keer seks in de zomer (7%) of voor de zomer (6%) en het overige deel heeft nooit seks gehad (32%). Onder jongeren die de laatste keer seks hebben gehad tijdens de afgelopen zomer, heeft ongeveer 29% seks gehad met een iemand met wie ze geen relatie, maar wel meerdere keren seks hadden (een seksmaatje) en 26% met een one-nightstand. Jongeren die voor het laatst seks hebben gehad tijdens de tweede lockdown hadden bijna allemaal seks met een vaste partner (84%). Slechts 4% van de jongeren die seks heeft gehad tijdens de tweede lockdown heeft een one-nightstand gehad.

Zoals in figuur 11 te zien, is het type sekspartner verschillend over die vier periodes heen. Vooral bij single jongens en meisjes is de laatste sekspartner tijdens de twee lockdowns vaker een seksmaatje dan in de andere twee periodes. Een one-nightstand lijkt iets minder voor te komen onder single jongens en meisjes die voor het laatst seks hadden tijdens de tweede lockdown (29% om 17%) dan de afgelopen zomer (33% om 25%). Kortom, tijdens de eerste en tweede lockdown hebben single jongens en meisjes veel vaker seks met een seksmaatje en minder vaak met een vaste partner of one-nightstand. Omdat dit enkel de singles zijn die nog wel seks hebben, betekent dit ook dat het vooral de singles zijn met een seksmaatje, die tijdens de lockdown nog seks hebben. Als je relatie uit is gegaan en je geen seksmaatje hebt, is de kans groot dat je als single geen seks meer hebt.

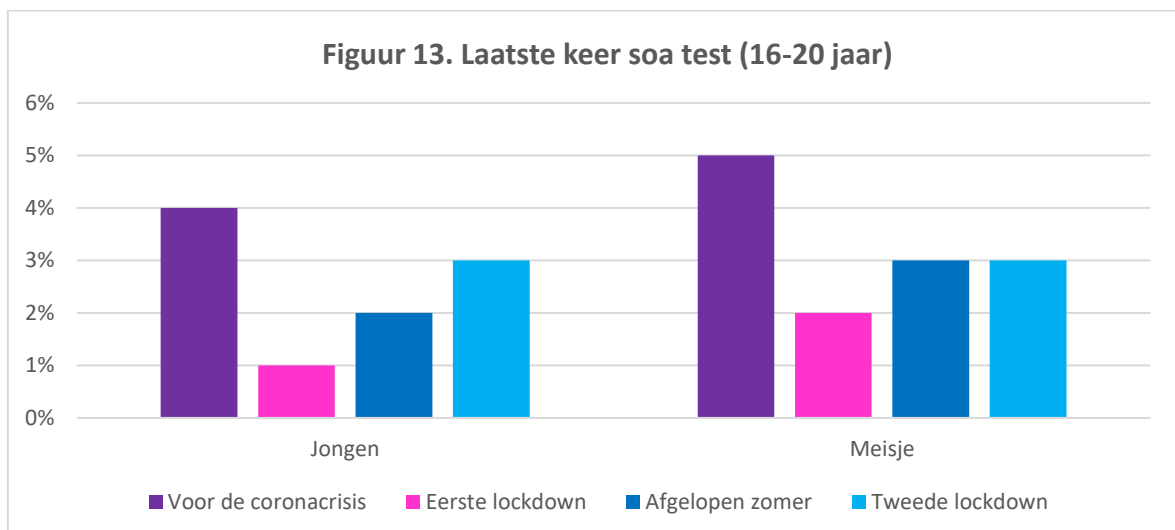

Het percentage jongeren van 16-20 jaar dat seks heeft gehad met een nieuwe partner tijdens de tweede lockdown, is zowel voor singles als jongeren in een relatie een stuk lager dan in de zomer (figuur 12).

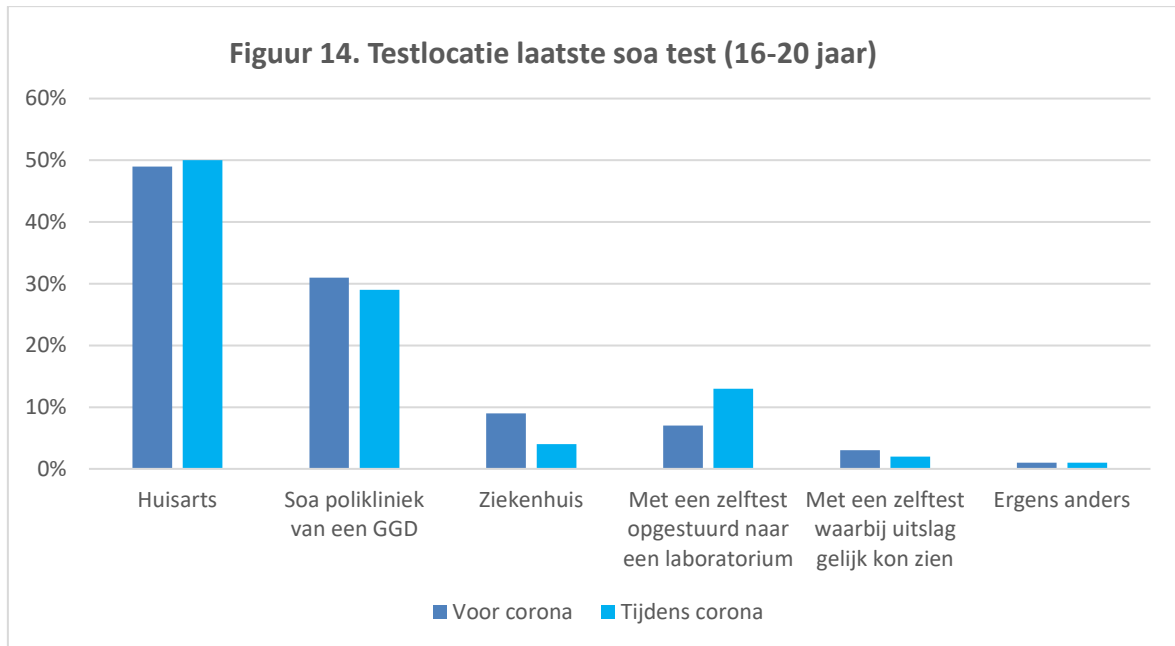

2.5 Soa testen

Een kleine groep jongeren (12%) is ooit op een soa getest. Zoals te zien in figuur 13, zijn de meeste jongeren zich langer dan 9 maanden terug (voor de coronacrisis) voor het laatst getest op een soa, maar is er een kleine toename in de tweede lockdown ten opzichte van de eerste lockdown. In totaal is 3% van de jongens en meisjes in de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown) getest op een soa.

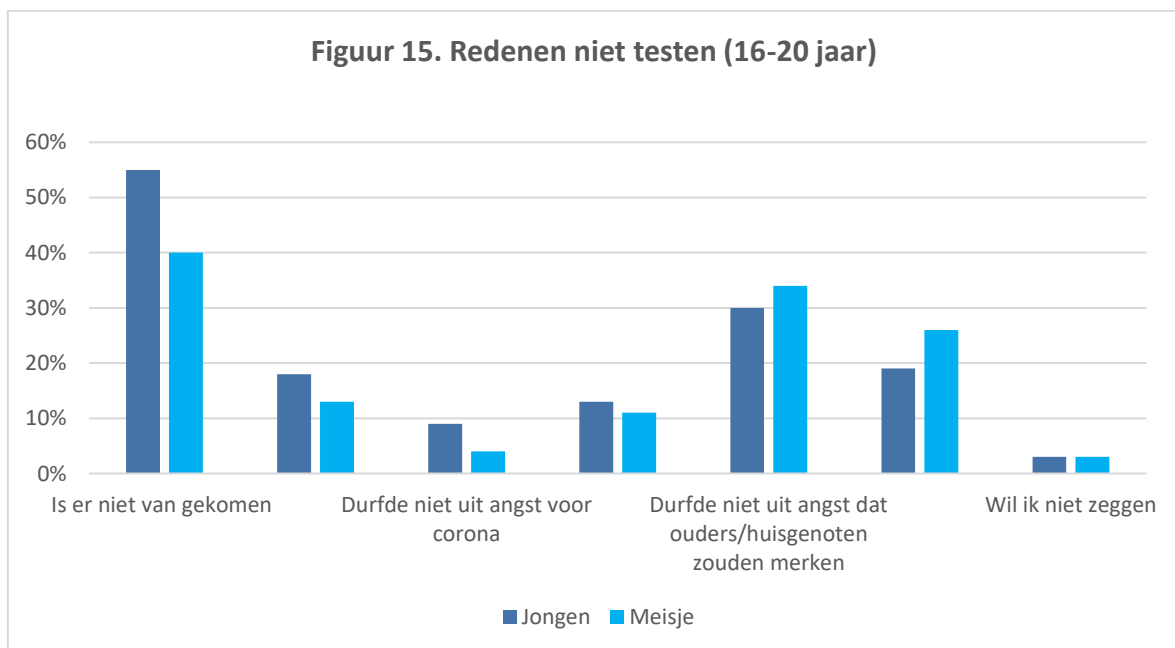

Van de jongeren die zich voor en tijdens corona hebben laten testen op een soa, hebben de meesten dat voor het laatst gedaan bij de huisarts (49% en 50%, respectievelijk). Tijdens corona hebben bijna twee keer zoveel jongeren (13%) gebruik gemaakt van een zelftest die ze naar het laboratorium hebben opgestuurd dan voor corona (7%). De laatste soa test in een ziekenhuis is tijdens corona juist afgenomen (4%) ten opzichte van voor corona (9%).

Elf procent van de jongens en acht procent van de meisjes wilde zich in de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown) laten testen op een soa, maar heeft dit niet gedaan. De meeste van deze jongens en meisjes lieten zich niet testen omdat het er niet van is gekomen (55% en 40%) of omdat ze niet wilden dat hun ouders/huisgenoten er achter zouden komen (30% en 34%, respectievelijk).

Eenendertig procent van de jongens en vierentwintig procent van de meisjes die zich in de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown) wilden laten testen maar dit niet hebben gedaan, lijkt de soa-zorg te mijden door corona-gerelateerde redenen. Dit was bijvoorbeeld omdat ze dachten dat hulpverleners het te druk hadden (18% en 13%) of omdat de soa poli van de GGD dicht was of geen plek had (13% en 11%).

2.6 Anticonceptie en zwangerschap

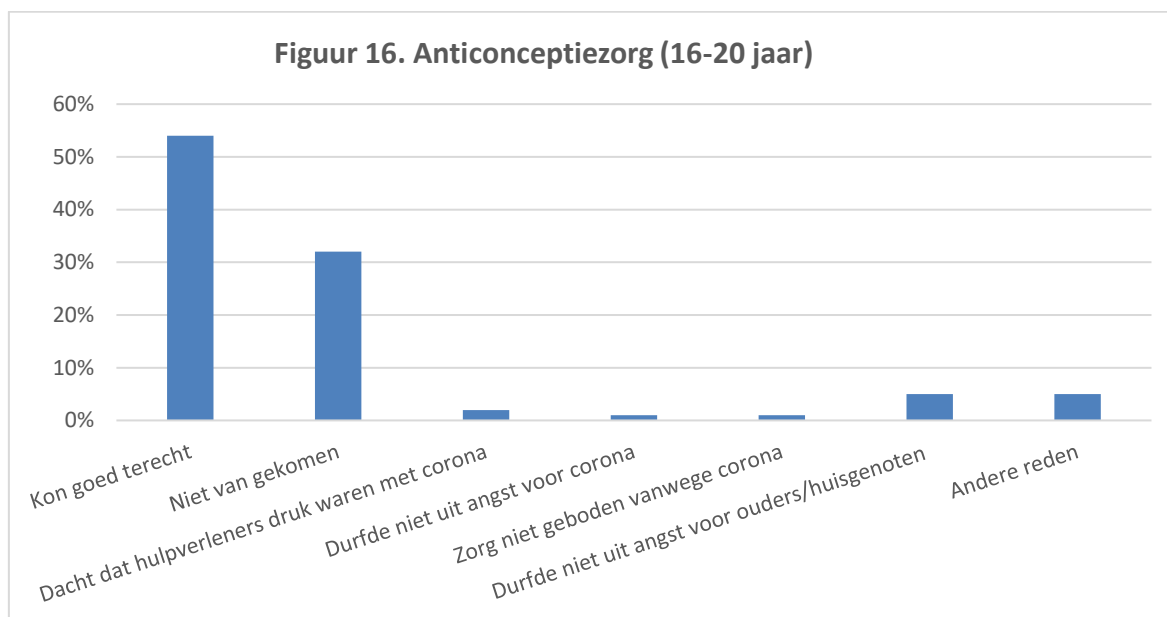
Anticonceptie

Iets meer dan twee derde van de meisjes gebruikt anticonceptie, waarvan het leeuwendeel de pil gebruikt (58%) of de pil gecombineerd met condooms (15%). Langdurige anticonceptie, zoals een anticonceptiestafje of een spiraal, werd door 13% van de meisjes gebruikt.

In de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown) gaf 61% van alle meisjes aan dat ze anticonceptie wilden gaan gebruiken, wilden wisselen van anticonceptiemethode, of dat de huidige anticonceptie op was of vervangen moest worden. Voor 32% van deze meisjes was het niet nodig of er niet van gekomen om hiervoor naar de huisarts, GGD of het ziekenhuis te gaan. Ruim de helft (54%) had wel behoefte aan anticonceptiezorg en kon hier goed terecht.

Vijf procent is niet gegaan uit omdat ze bang waren dat ouders of huisgenoten hier achter zouden komen en 4% door corona-gerelateerde redenen, met name omdat ze de zorg niet tot last wilde zijn (2%), omdat ze bang waren voor besmetting (1%) of omdat de huisarts, GGD of het ziekenhuis deze zorg tijdelijk niet bood (1%). De overige 5% is niet gegaan om andere redenen.

Van de meisjes die naar de apotheek moesten om anticonceptie op te halen kreeg 97% het anticonceptiemiddel dat ze wilden. De rest kreeg geen (1%) of een vervangende methode (2%) mee.

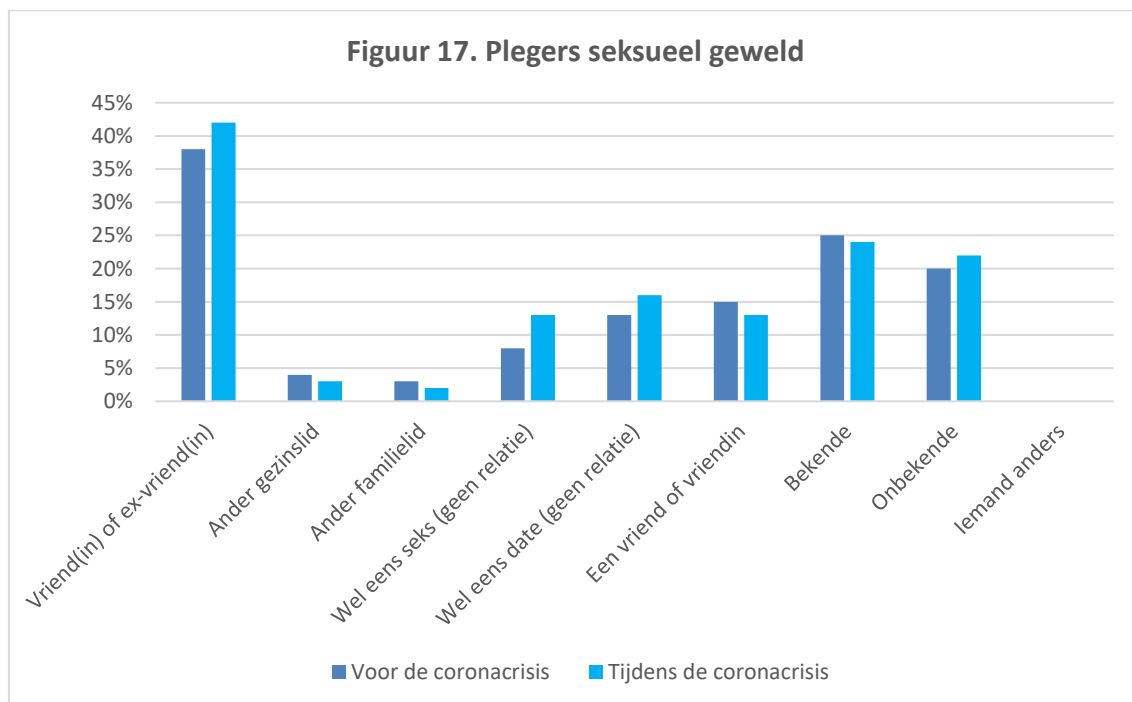
Zwangerschap

Achttien meisjes van 16-20 jaar gaven aan zwanger te zijn (geweest) in de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown). Van deze groep was de zwangerschap voor 17 ongepland (6 op de 1000) en voor 16 ongewenst. Acht meisjes hebben een miskraam gehad, vijf meisjes hebben de zwangerschap laten afbreken en één meisje wil de zwangerschap laten afbreken (die momenteel nog zwanger is). Degenen die de zwangerschap hebben laten afbreken konden allemaal direct bij de abortuskliniek terecht.

2.7 Seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld

Seksuele grensoverschrijding (zoenen, aanraken, aftrekken, vingeren, orale seks, geslachtsgemeenschap of anale seks tegen de wil) komt onder de jongeren die deelnamen aan dit onderzoek veel voor. Een kwart (25%) van deze jongens en twee derde (65%) van deze meisjes heeft wel eens grensoverschrijding meegemaakt. Zeven procent van de jongens en vijftienvintig procent van de meisjes heeft wel eens seksueel geweld meegemaakt (manuele-, orale-, anale seks of geslachtsgemeenschap). De meeste ervaringen met seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld (62%) hebben plaatsgevonden voor de coronacrisis (langer dan 9 maanden terug). In totaal maakte 3% van de jongens en 7% van de meisjes seksueel geweld mee tijdens de coronacrisis (in de afgelopen 9 maanden).

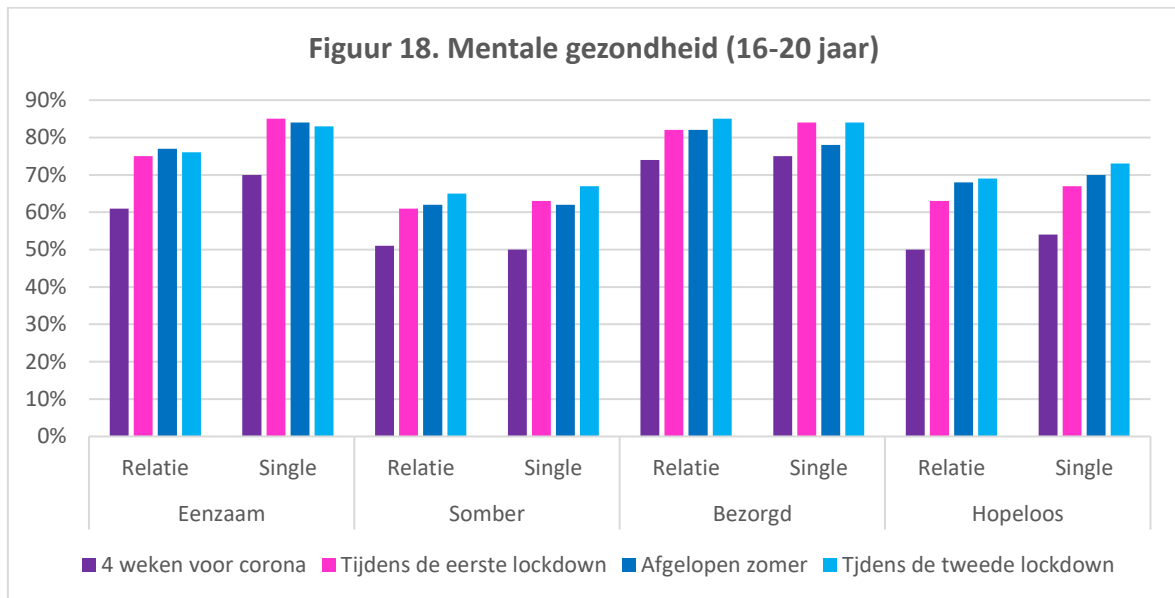
Uit eerder onderzoek weten we dat de plegger van seksueel geweld vaak de partner of ex-partner is. Binnen dit onderzoek is de plegger van seksueel geweld ook vaak de vriend(in) of ex-vriend(in), en dat geldt nog iets vaker voor ervaringen met seksueel geweld tijdens de coronacrisis (42%) dan voor de coronacrisis (38%). Tijdens de coronacrisis is de plegger ook vaker iemand met wie de persoon wel eens seks had, maar geen relatie (13%) of iemand met wie hij of zij een date had, maar (nog) geen seks (16%) dan voor de coronacrisis (8% en 13%, respectievelijk).

2.8 Mentale gezondheid

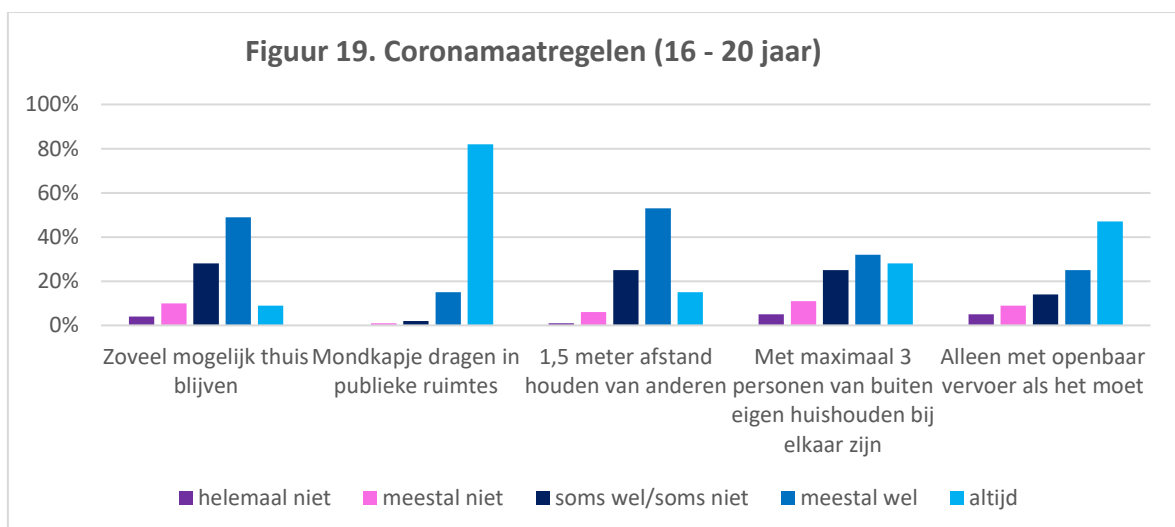
We hebben de jongeren voor verschillende gevoelens gevraagd in welke mate zij deze hadden ervaren in de afgelopen zomer en in de 4 weken voor het moment van het invullen van de vragenlijst (tijdens de tweede lockdown). We zien dat negatieve gevoelens aan het begin van de coronacrisis zijn toegenomen en sindsdien redelijk stabiel zijn gebleven tot aan de tweede lockdown. Er is wat dit betreft dus geen verbetering zichtbaar tijdens de zomer. Het aantal

jongeren dat zich vanaf de eerste lockdown tot en met de tweede lockdown in enige mate eenzaam voelt is bijvoorbeeld stabiel over de drie laatste periodes (80%), maar wel een stuk hoger dan voor de coronacrisis (65%). Voor sommige gevoelens zien we wel dat dit in de laatste lockdown nog ietsje is verslechterd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de jongeren die zich somber voelen, waarbij het aantal van 50% voor de coronacrisis is gestegen naar 62% in de eerste lockdown en zomer, tot aan 66% in de tweede lockdown. Een vergelijkbaar patroon zien we voor de andere gevoelens waar naar gevraagd is.

2.9 Coronaregels

Een grote meerderheid van de jongeren van 16-20 jaar geeft aan zich over het algemeen goed aan de coronaregels te houden. Achtenvijftig procent geeft aan meestal of altijd zoveel mogelijk thuis te blijven en 68% houdt meestal of altijd 1,5 meter afstand van anderen. In totaal geeft 97% van de jongeren aan meestal of altijd een mondkapje te dragen in publieke ruimtes. Tot slot reist 72% van de jongeren alleen met het openbaar vervoer als dat moet.

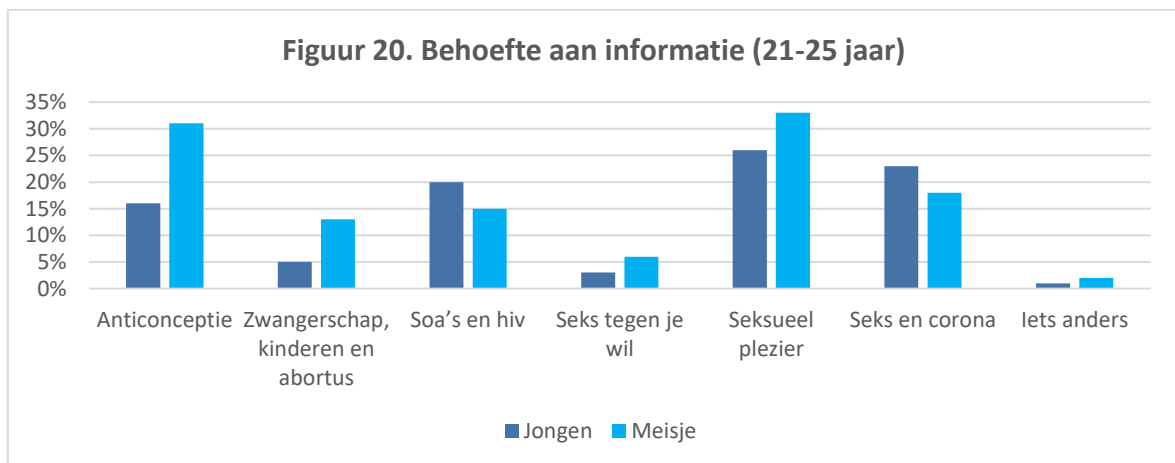
3 Resultaten voor leeftijdsgroep 21-25 jaar

In het volgende gedeelte van het rapport worden de resultaten weergegeven van jongeren van 21-25 jaar. Voor deze leeftijdsgroep hebben we vragen gesteld over de afgelopen zomer en de tweede lockdown.

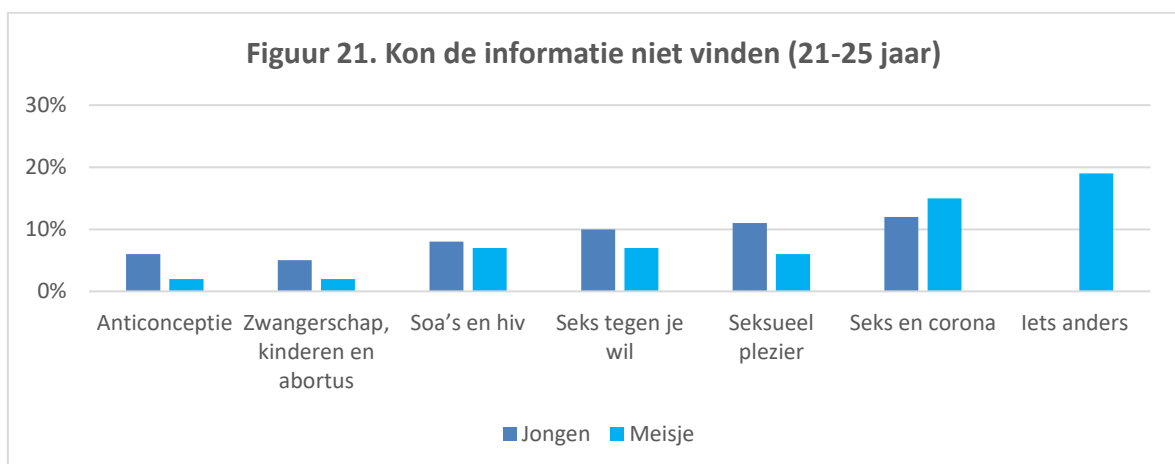
3.1 Informatiebehoefte

Onder jongeren van 21-25 jaar had 58% in de afgelopen 6 maanden behoefte aan informatie rondom seksualiteit. Zoals te zien in figuur 20, hebben jongeren van 21-25 jaar ook grotendeels behoefte aan dezelfde onderwerpen in vergelijking met jongeren van 16-20 jaar.

Het grootste verschil is dat meisjes in de oudere leeftijdsgroep minder vaak behoefte hebben aan informatie over de pil, condooms en andere voorbehoedsmiddelen (31%) ten opzichte van meisjes van 16-20 jaar (41%). Voor beide leeftijdsgroepen geldt dat ze hun online informatie vooral zoeken op de websites sense.info, thuisarts.nl, Google, Wikipedia en YouTube.

In deze leeftijdsgroep konden de jongeren het minst vaak een antwoord vinden op vragen over seks en corona. Van de jongeren kon 14% informatie die ze zochten over dit onderwerp niet vinden, een vergelijkbaar resultaat met jongeren van 16-20 jaar.

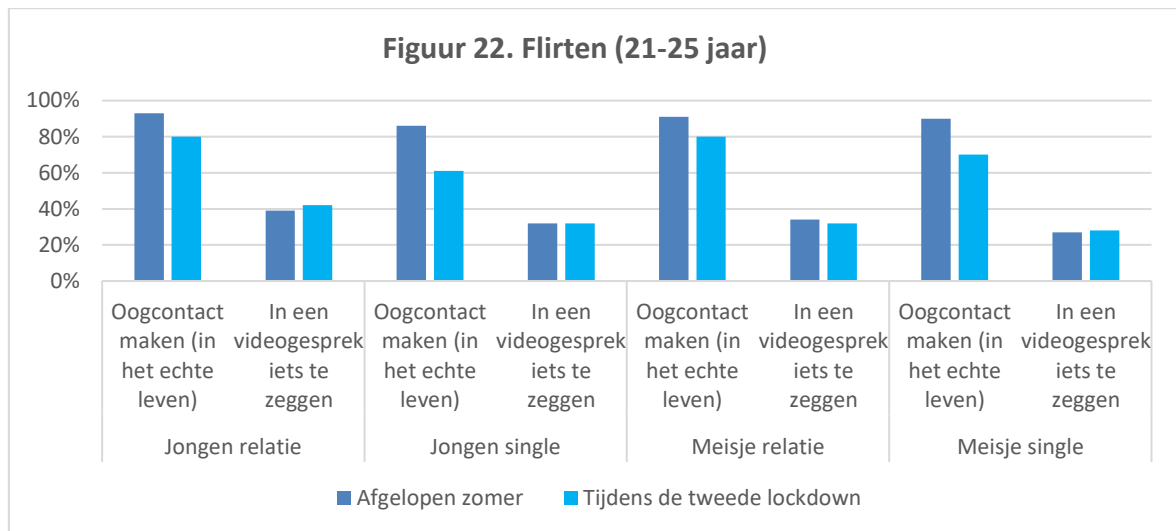

3.2 Flirten, daten en sexting

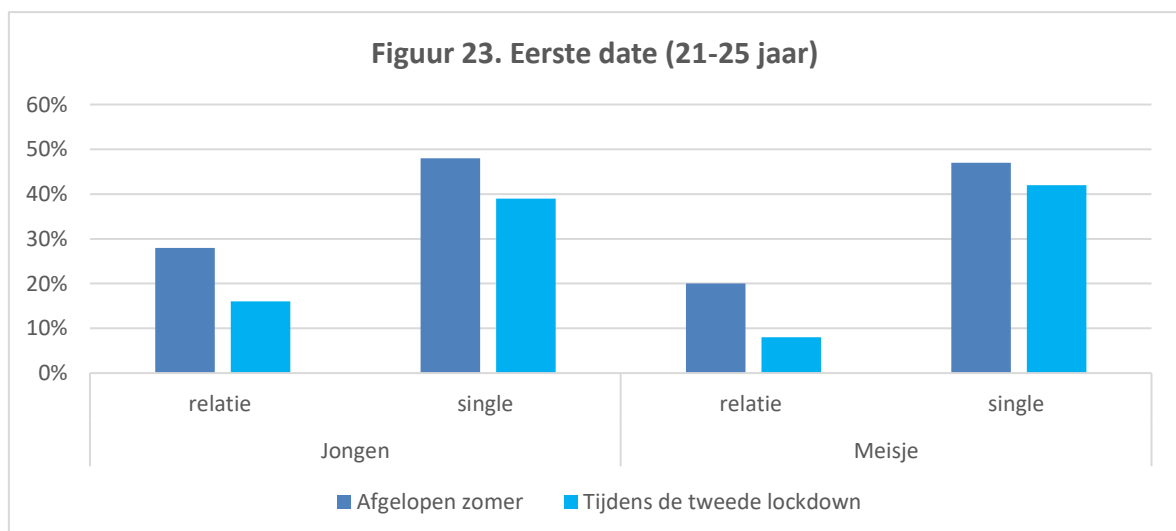
Flirten

In de leeftijdsgroep 21-25 jaar flirt 71% van de jongeren in een relatie en 85% van de singles wel eens. Ook in deze leeftijdsgroep is een daling te zien in het aantal jongens dat offline flirt tijdens de tweede lockdown ten opzichte van de afgelopen zomer, terwijl er geen grote veranderingen zijn in online flirten.

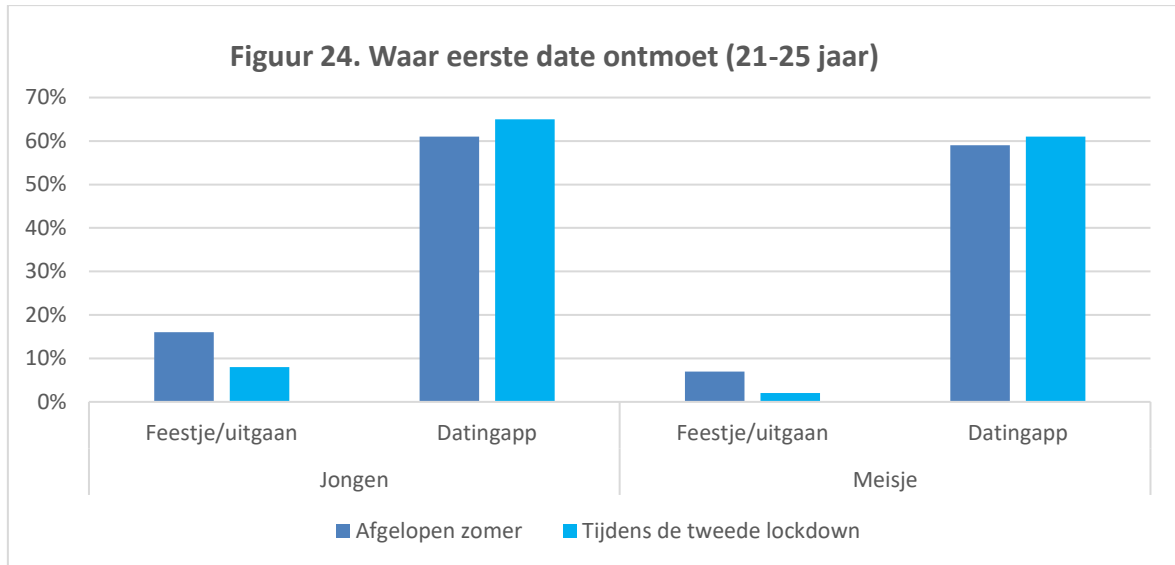
Daten

In de leeftijdsgroep 21-25 jaar is het aantal jongeren dat een eerste date heeft gehad hoger in de zomer dan in de tweede lockdown, zoals te zien in figuur 23. Het gebruik van een datingapp is, net zoals in de leeftijdsgroep 16-20 jaar, lager bij jongeren in een relatie tijdens de tweede lockdown en ongeveer hetzelfde bij singles over de twee periodes.

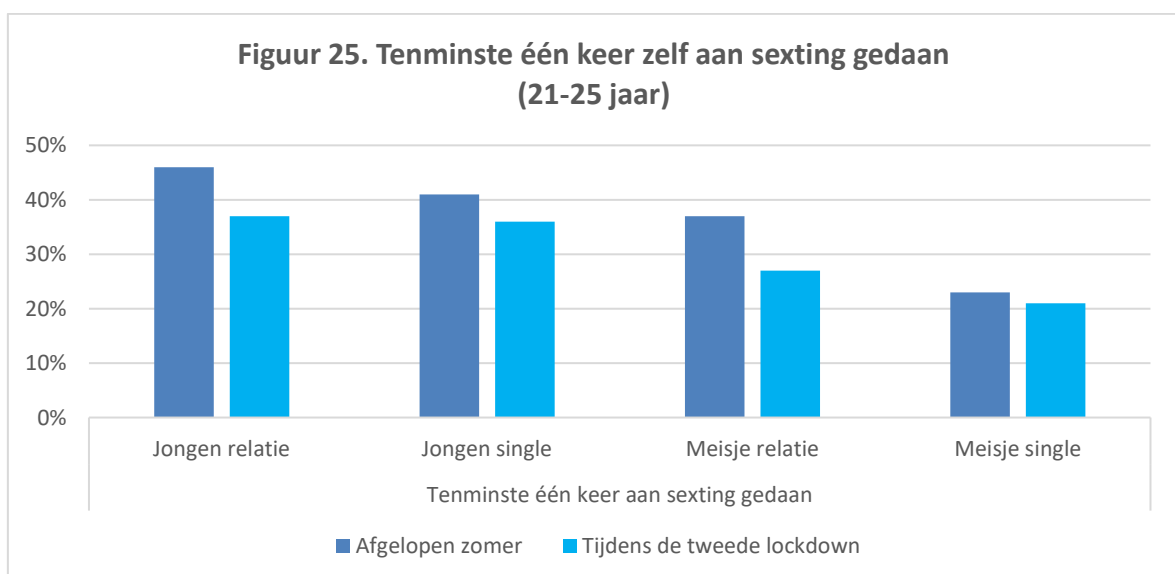
Net zoals bij de jongeren van 16-20 jaar, zien we ook bij de oudere leeftijdsgroep dat jongeren die nog wel daten, hun date nu minder vaak offline ontmoeten. Zo ontmoette 16% van de jongens en 7% van de meisjes hun date via een feestje of uitgaan in de afgelopen zomer, tegenover

respectievelijk 8% en 2% tijdens de tweede lockdown. Het ontmoeten van een eerste date online (b.v. via een datingapp) is bij deze leeftijdsgroep stabiel over de twee periodes. Daarnaast heeft ongeveer 11% seks gehad op de eerste date tijdens de afgelopen zomer en 8% tijdens de tweede lockdown.

Sexting

Van de jongeren van 21-25 jaar heeft 36% tenminste één keer zelf aan sexting gedaan (een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf of iemand anders verstuurd en/of gemasturbeerd of geslachtsdelen laten zien tijdens videogesprek). Dit is tijdens de tweede lockdown wel afgenomen. Met name bij jongens en meisjes in een relatie komt sexting wat minder vaak voor in de tweede lockdown (37% en 27%, respectievelijk) dan in de zomer (46% en 37%, respectievelijk). Ook bij singles is het aantal jongens en meisjes dat aan sexting doet iets lager tijdens de tweede lockdown, maar de verschillen zijn minder groot.

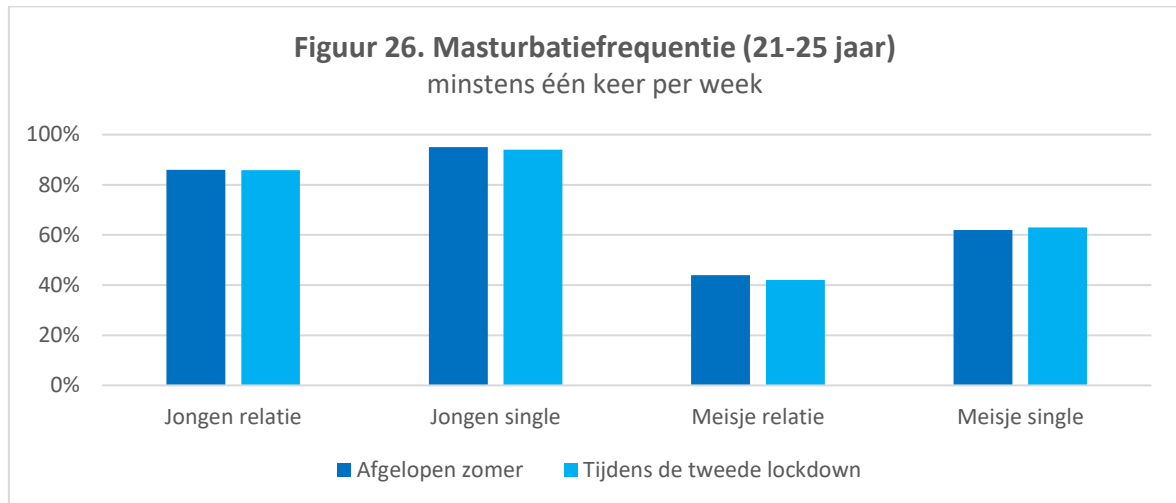

Sexting = een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf of iemand anders verstuurd en/of gemasturbeerd of geslachtsdelen laten zien tijdens videogesprek

3.3 Masturberen en porno kijken

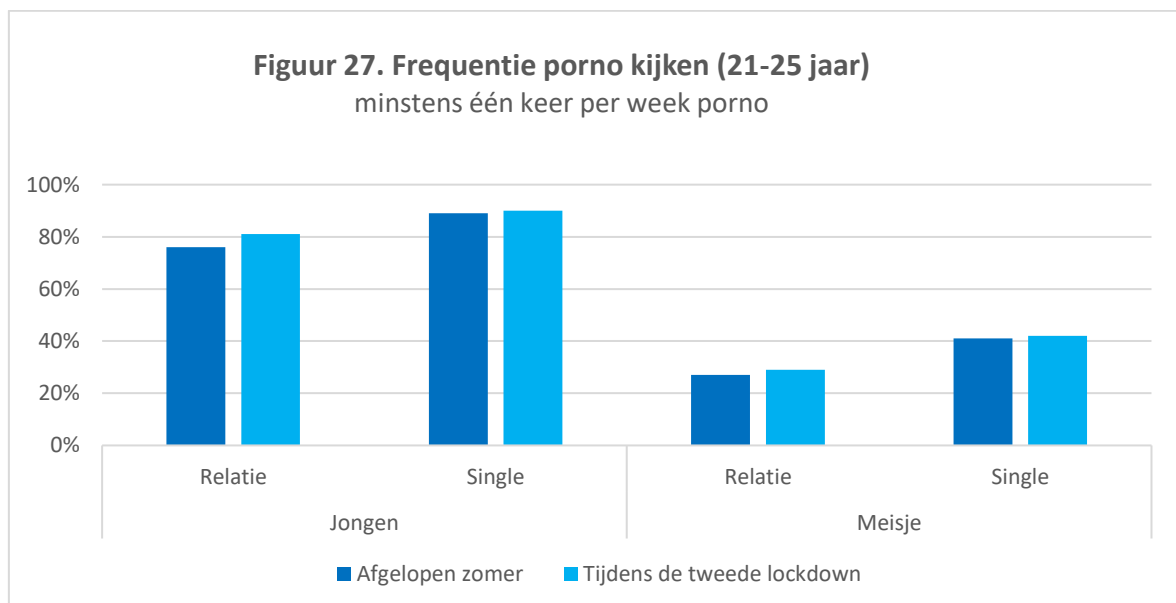
Masturberen

Vrijwel alle jongens van 21-25 jaar geven aan wel eens gemasturbeerd te hebben. Het percentage meisjes van 21-25 jaar dat wel eens heeft gemasturbeerd ligt iets lager (92%), maar wel hoger dan onder meisjes van 16-20 jaar (84%). Net zoals in de jongere groep van 16-20 jaar, zijn er ook in de leeftijdsgroep 21-25 jaar geen grote verschillen in het aantal jongens en meisjes dat minstens één keer per week masturbeert gedurende de afgelopen zomer en tijdens de tweede lockdown.

Porno

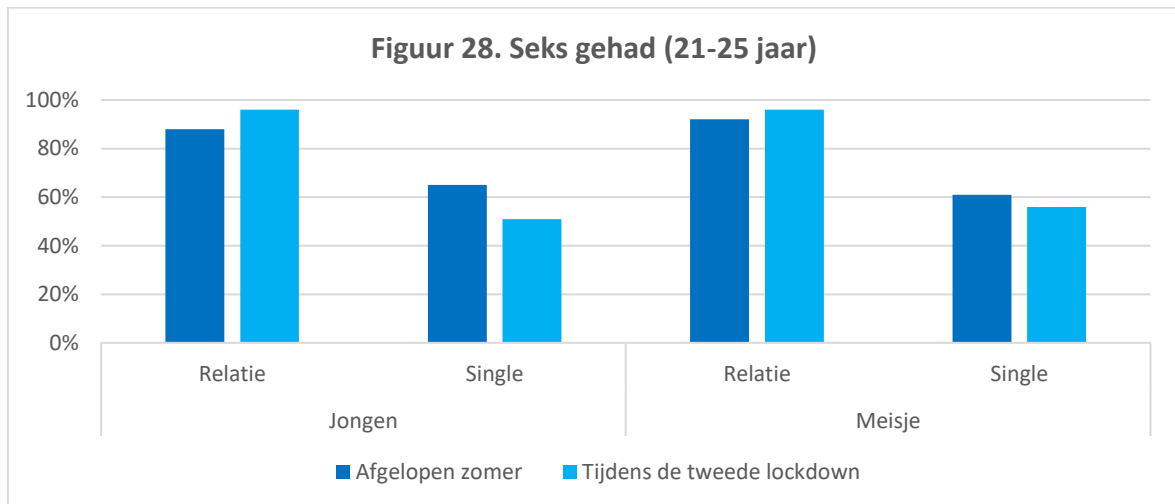
In de leeftijdsgroep 21-25 jaar kijken ook meer jongens (95%) dan meisjes (70%) porno. Zoals weergegeven in figuur 27, is ook in deze leeftijdsgroep geen groot verschil tussen het aantal jongens dat minstens één keer per week porno kijkt in de tweede lockdown vs. de afgelopen zomer

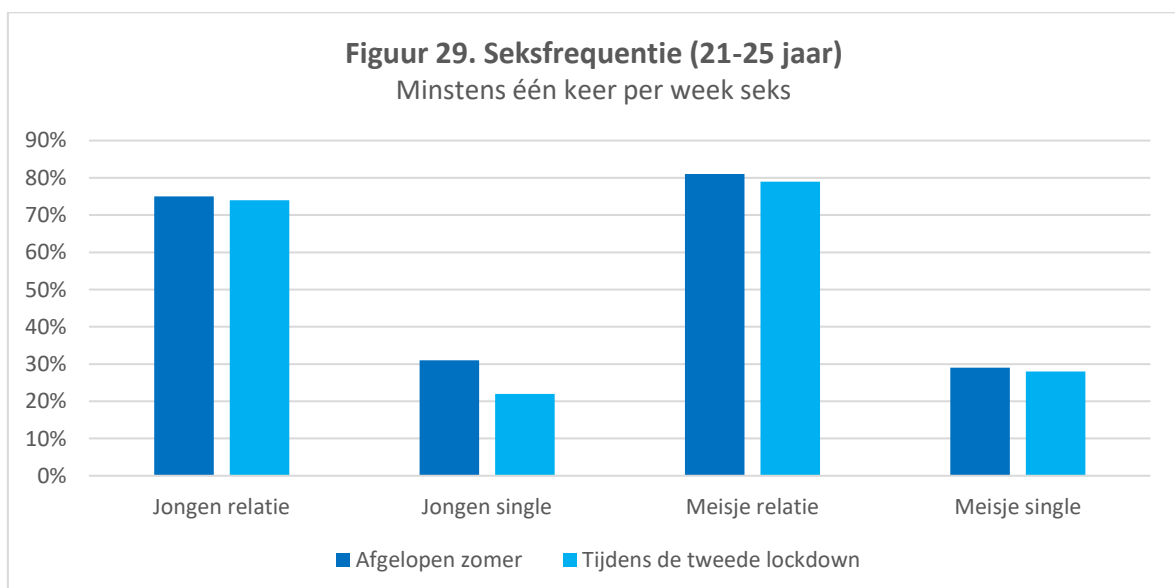
3.4 Seks en laatste sekspartner

Seks

Drieënnegentig procent van de jongeren van 21-25 jaar heeft ervaring met seks. In deze leeftijdsgroep is het aantal single jongeren dat ooit seks heeft gehad twee keer zo hoog (88%) dan in de groep van 16-20 jaar (44%). Zoals in figuur 28 te zien is, zijn er over het algemeen geen grote verschillen in het aantal jongeren met een relatie dat seks heeft gehad tijdens de afgelopen zomer en de tweede lockdown. Onder singles zien we vooral dat minder jongens seks hebben gehad tijdens de tweede lockdown dan tijdens de zomer.

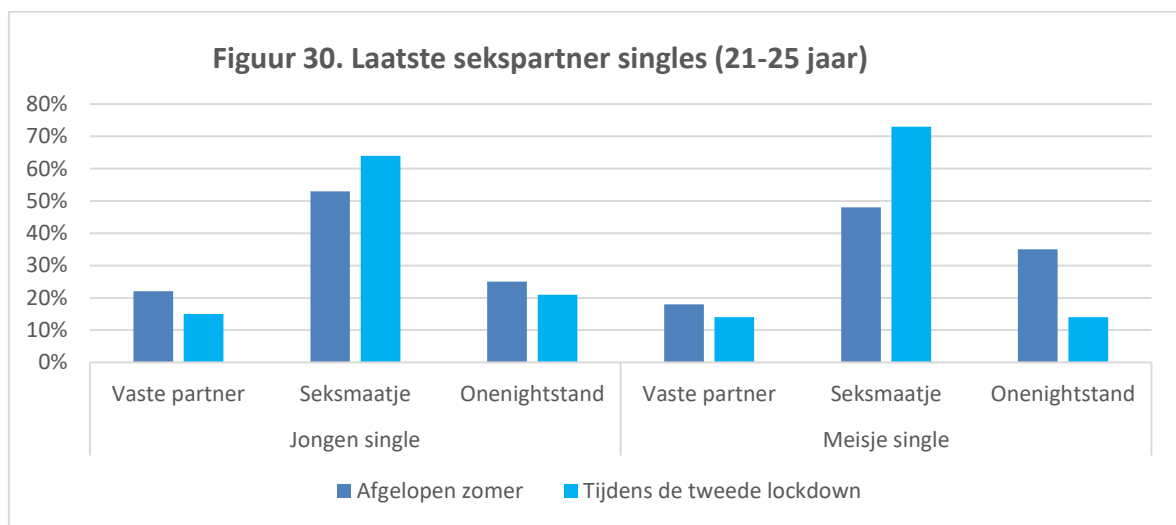
Het aantal jongens en meisjes van 21-25 jaar dat minstens één keer per week seks heeft gehad is voor jongens en meisjes stabiel tijdens de afgelopen zomer en de tweede lockdown. Ook hier geldt weer dat het aantal single jongens dat minstens één keer per week seks heeft gehad, iets lager is in tijdens de tweede lockdown dan in de afgelopen zomer.

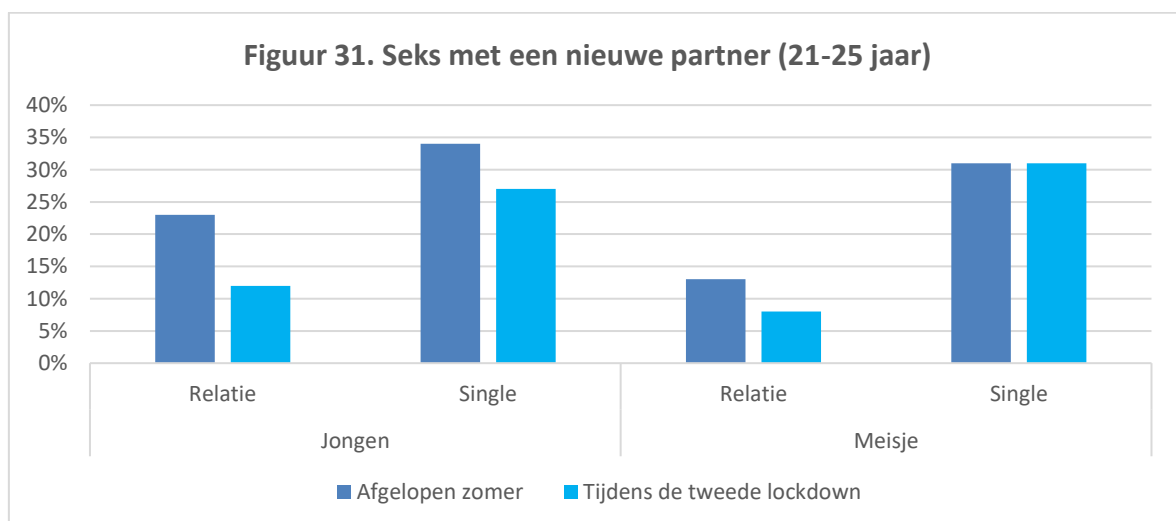
Laatste sekspartner

Ongeveer driekwart (75%) van de jongeren van 21-25 jaar heeft voor de laatste keer seks gehad tijdens de tweede lockdown. Acht procent van deze groep had voor het laatst seks in de zomer, 10% heeft de laatste keer seks gehad voor de zomer en 7% heeft nog nooit seks gehad. Wanneer de laatste keer seks plaatsvond tijdens de afgelopen zomer, heeft ongeveer 70% van de jongeren de laatste keer seks gehad met iemand met wie ze geen vaste relatie hadden. Bij jongeren die de laatste keer seks hebben gehad tijdens de tweede lockdown was dit bij 79% met een vaste partner.

Figuur 30 toont een vergelijkbaar patroon als bij jongeren van 16-20 jaar, waarbij singles vaker een seksmaatje als laatste sekspartner hebben tijdens de tweede lockdown vs. de afgelopen zomer en juist minder vaak een vaste partner of one-nightstand.

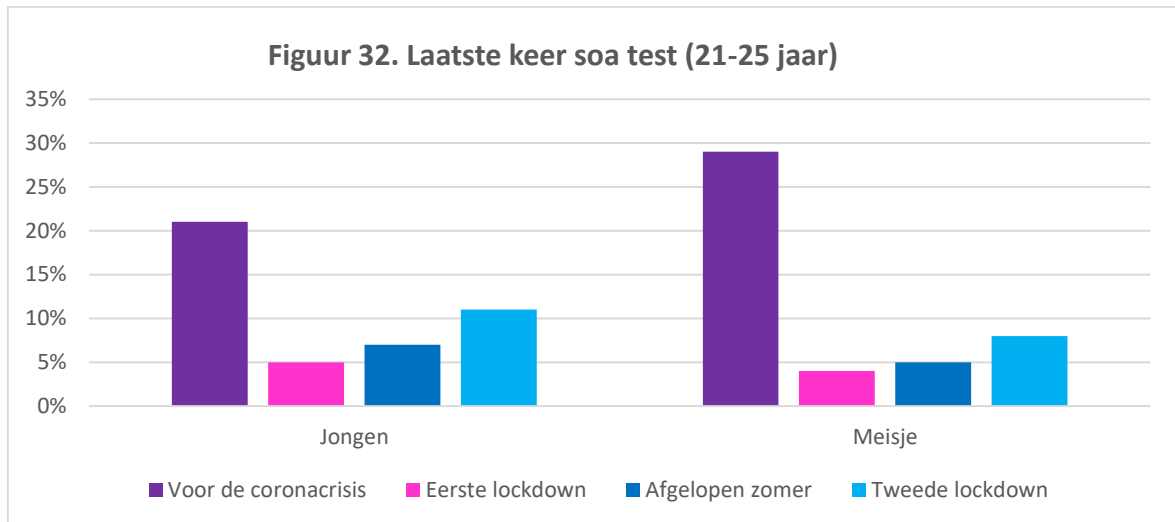

Ook in deze leeftijdsgroep is het percentage jongens en meisjes dat seks heeft gehad met een nieuwe partner lager tijdens de tweede lockdown dan de afgelopen zomer. Alleen bij single meisjes is het ongeveer hetzelfde over de twee periodes.

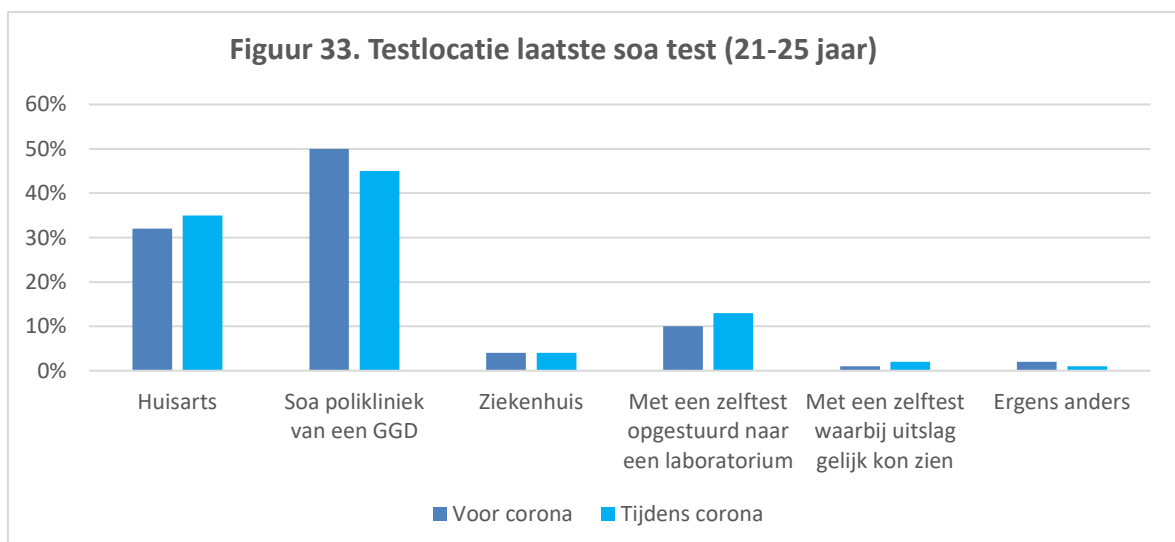

3.5 Soa testen

Iets minder dan de helft van deze groep jongeren (45%) is ooit op een soa getest. Ook in deze leeftijdsgroep hebben meer jongens en meisjes zich voor het laatst laten testen in de tweede lockdown (11% en 8%, respectievelijk) dan in de eerste lockdown (5% en 4%, respectievelijk).

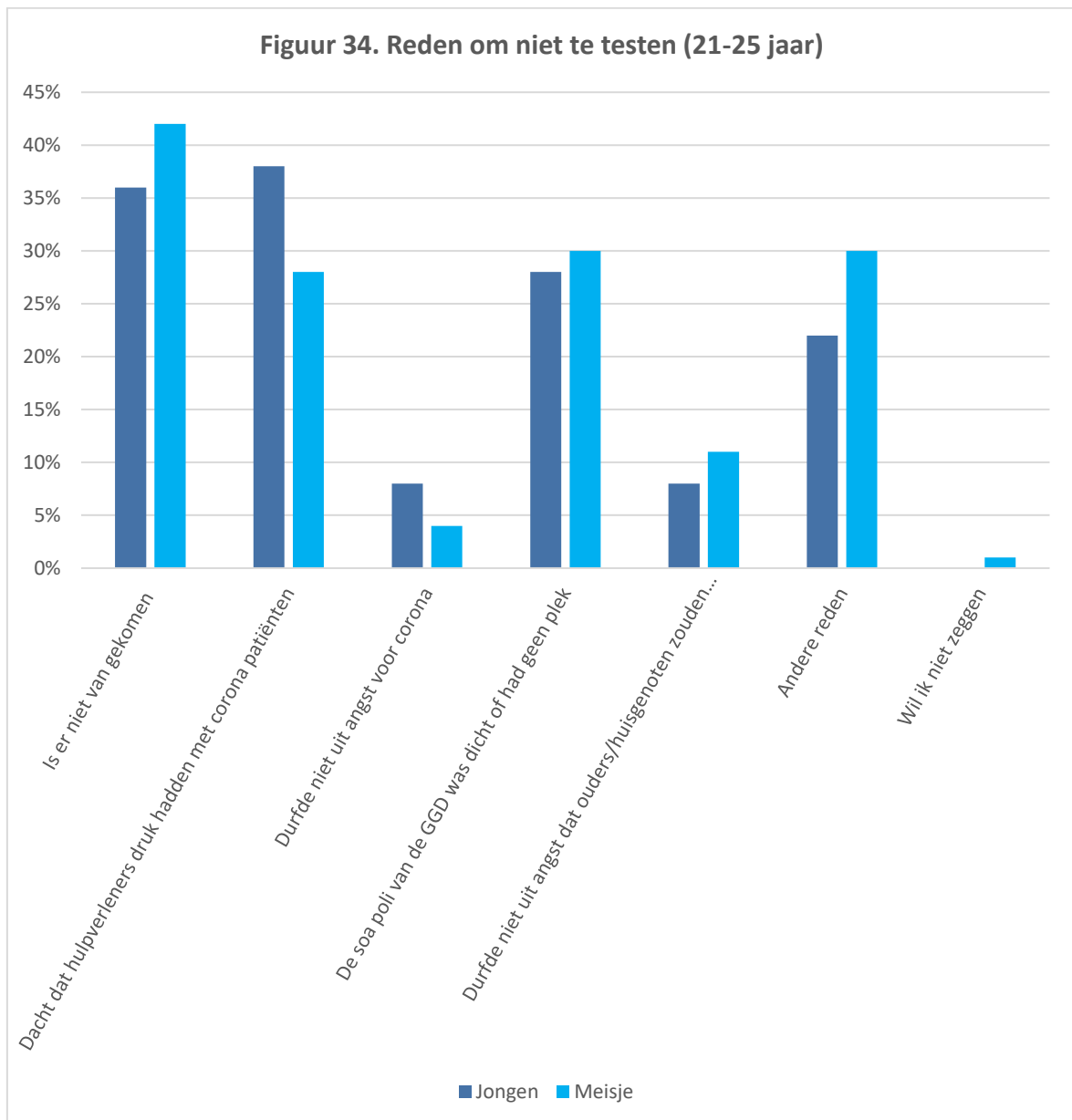

Van de jongeren van 21-25 jaar die zich hebben laten testen, hebben de meesten dat zowel voor als tijdens de coronacrisis gedaan bij de soa polikliniek van een GGD (50% en 45%, respectievelijk). In deze leeftijdsgroep zijn er geen grote verschillen in de testlocatie van de laatste soa test tussen de tweede lockdown en de afgelopen zomer.

Veertien procent van de jongens en elf procent van de meisjes van 21-25 jaar wilde zich in de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown) laten testen op een soa, maar heeft dit niet gedaan. De meeste van deze jongens en meisjes (55% en 54%, respectievelijk) lieten zich niet testen vanwege corona gerelateerde redenen; ze dachten dat hulpverleners het te druk hadden met corona patiënten (38% en 28%, respectievelijk) of omdat de soa poli van de GGD of

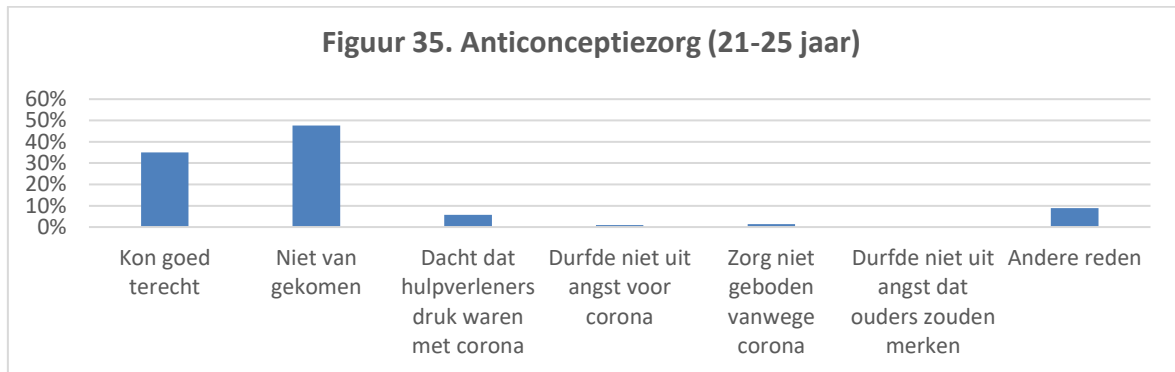
ziekenhuis dicht was of geen plek had (28% en 30% , respectievelijk). Ze noemen dus vaker een corona gerelateerde reden dan jongeren van 16-20 jaar.

3.6 Anticonceptie en zwangerschap

Meer dan driekwart van de meisjes van 21-25 jaar gebruikt anticonceptie, waarvan ook in deze groep het leeuwendeel gebruik maakt van de pil (40%), maar een opvallend groot gedeelte ook een koper- of hormoonspiraal gebruikt (31%). Ruim de helft (54%) van alle meisjes van 21-25 jaar wilde tijdens de coronacrisis anticonceptie gaan gebruiken, wisselen van anticonceptiemethode of geeft aan dat de huidige methode op is of vervangen moest. Bijna de helft (48%) van deze meisjes is niet naar de huisarts, GGD of het ziekenhuis gegaan omdat dit niet nodig was of omdat het er niet van gekomen is. Ruim een derde (35%) is wel gegaan en kon hier goed terecht. Acht procent is niet gegaan door corona-gerelateerde redenen, met name omdat ze de zorg niet tot last wilde

zijn (6%), bang waren voor besmetting (1%) of de huisarts, GGD of het ziekenhuis bood deze zorg tijdelijk niet (1%). Negen procent is om een andere reden niet gegaan.

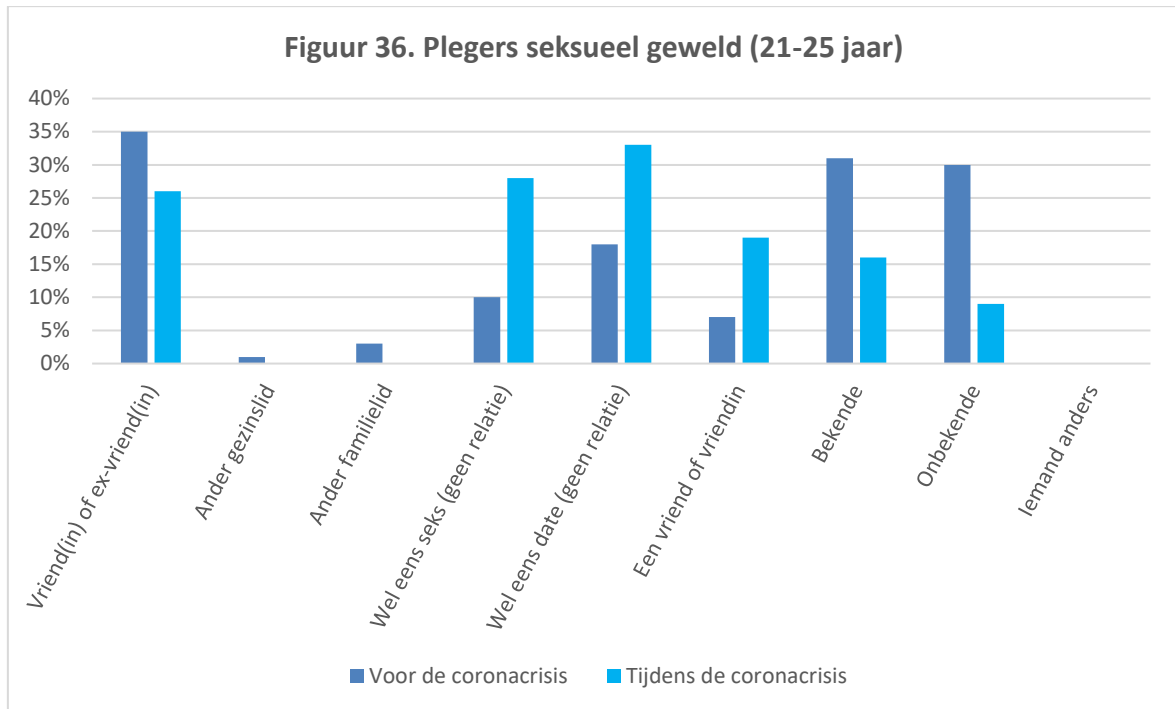
Zes meisjes van 21-25 jaar (negen op de 1000) gaven aan zwanger te zijn (geweest) in de afgelopen 3 maanden (tijdens de tweede lockdown). Deze zwangerschappen waren allemaal ongepland. Degenen die de zwangerschap hebben laten afbreken, konden allemaal direct bij de abortuskliniek terecht.

3.7 Seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld

In deze leeftijdsgroep heeft 41% van de jongens en 79% van de meisjes ooit seksuele grensoverschrijding meegemaakt. Veertien procent van de jongens en 37% van de meisjes heeft wel eens seksueel geweld meegemaakt (manuele-, orale-, anale seks of geslachtsgemeenschap).

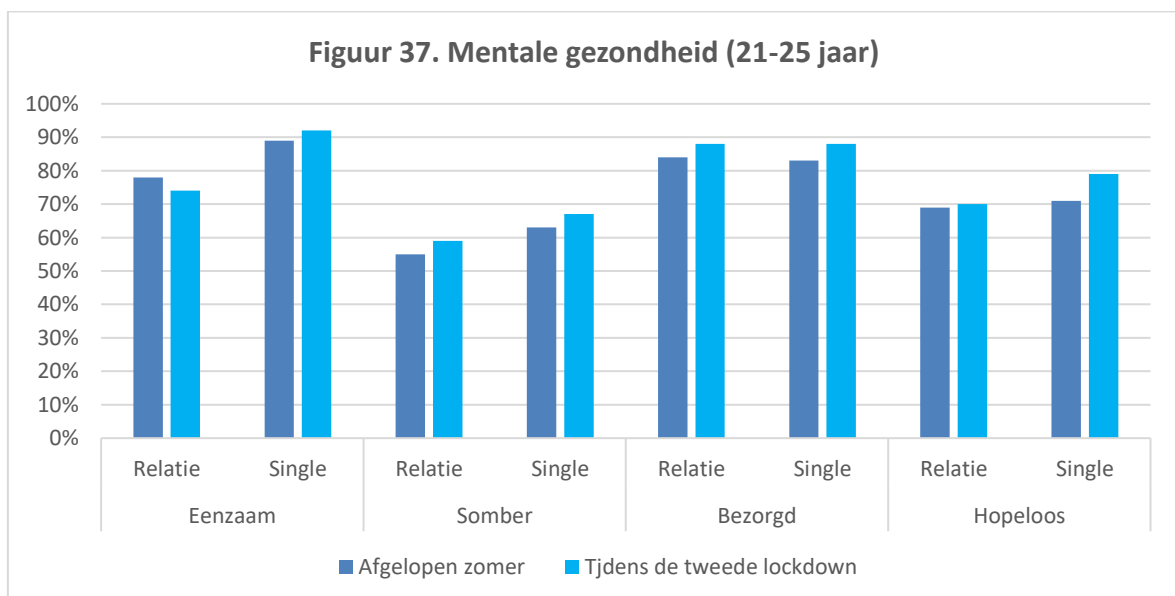
De meeste ervaringen met seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld hebben plaatsgevonden voor de coronacrisis. In totaal maakte 1,6% van de jongens en 5,3% van de meisjes van 21-25 jaar seksueel geweld mee tijdens de coronacrisis. In tegenstelling tot wat we zagen bij de 16-20 jarigen, zien we hier dat de pleger van seksueel geweld minder vaak de vriend(in) of ex-vriend(in) is tijdens de coronacrisis (26%) is dan voor de coronacrisis (35%). Tijdens de coronacrisis is de pleger vaker iemand met wie de persoon wel eens seks had, maar geen relatie (28%) of iemand met wie hij of zij een date had, maar (nog) geen seks (33%). Voor de coronacrisis was dat respectievelijk 10% en 18%.

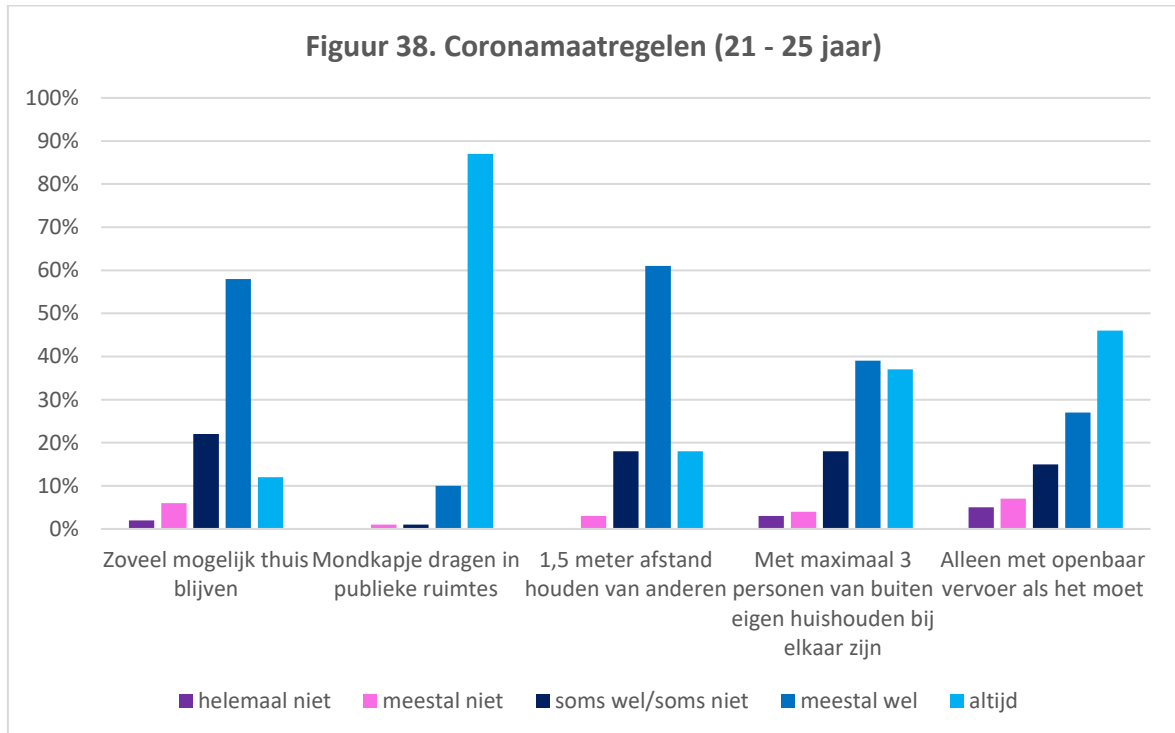
3.8 Mentale gezondheid

Ook in deze leeftijdsgroep zijn de negatieve gevoelens in de tweede lockdown iets hoger ten opzichte van de zomer, maar het verschil is heel klein. In figuur 37 zien we bijvoorbeeld dat het aantal jongeren van 21-25 jaar dat zich somber voelt tijdens de tweede lockdown (62%) iets hoger is dan de afgelopen zomer (58%). Ook wat betreft de mate van eenzaamheid voelen met name single jongeren zich vaker eenzaam (92%) tijdens de tweede lockdown dan in de afgelopen zomer (89%). Een vergelijkbaar patroon zien we ook terug voor de andere gevoelens waar er naar gevraagd is.

3.9 Coronaregels

Vergelijkbaar met de groep van 16-20 jaar zien we ook dat jongeren van 21-25 jaar zich naar eigen zeggen goed aan de coronaregels houden (zie figuur 38). Wat afstand houden en thuis blijven betreft lijkt deze oudere leeftijdsgroep zich nog iets meer aan de regels te houden. Respectievelijk 79% en 70% zegt zich hier meestal of altijd aan te houden.

4 Conclusie

Singles hebben minder seks

In het voorjaar van 2020 vonden we dat singles tijdens de eerste lockdown aanzienlijk minder seks hadden (40%) dan voor de coronacrisis (67%). In de zomer – toen de maatregelen versoepeld waren – steeg het percentage singles dat seks had weer (69%) naar het niveau van voor de coronacrisis. Eind vorig jaar is dat percentage weer flink gedaald (52%), maar wel hoger dan tijdens de eerste lockdown.

Daten neemt af

Het aantal jongeren dat een eerste date had gehad, daalde van 51% voor de coronacrisis naar 21% tijdens de tweede lockdown. Deze daling heeft mogelijk te maken met het feit dat er offline minder mogelijkheden zijn om nieuwe mensen te ontmoeten, bijvoorbeeld door de sluiting van de scholen, doordat je minder vrienden ziet en doordat er geen feesten zijn. Zo ontmoette voor corona de meeste jongeren hun dates offline, bijvoorbeeld via vrienden (42%), school (36%) of feestjes/uitgaan (33%). Tijdens de tweede lockdown komen dates nog wel vaak tot stand via vrienden (32%) of school (29%), maar nu staan datingapps met 26% op de derde plaats.

Geen verschuiving naar online daten of seks

Toch is het gebruik van datingapps zelf niet toegenomen tijdens de coronacrisis. Ook lijken jongeren niet meer te experimenteren met online seks tijdens de coronacrisis. Het onderzoek laat zien dat het uitwisselen van seksueel getinte beelden (sexting) is afgenomen, zowel onder single jongeren als onder jongeren met een relatie. Voor corona verstuurde 33% van de jongeren wel eens een seksueel getint beeld, tijdens de beide lockdowns daalde dit percentage naar 25%. Voor single jongeren komt dit mogelijk omdat ze minder dates hebben om beelden mee uit te wisselen. Voor jongeren met een vaste partner geldt wellicht dat ze meer tijd samen doorbrengen, dus minder online hoeven uit te wisselen.

Seksueel actieve singles hebben vaak een seksmaatje

De groep singles die nog seks heeft is dus aanzienlijk kleiner tijdens de lockdown periodes. Binnen die groep singles die nog wél seks heeft, deed 58% dat tijdens de eerste lockdown en 60% tijdens de tweede lockdown de laatste keer met een losse partner met wie ze vaker seks hadden (een seksmaatje). Voor de coronacrisis was dat 28%, tijdens de zomer 33%. Het percentage singles dat maar één keer seks had met de laatste sekspartner (een one-nightstand) is tijdens de lockdowns juist iets kleiner (20%). De rest van de singles had de laatste keer seks met een vaste partner, met wie de relatie daarna verbroken is. Dit percentage is afgenomen van 47% voor de coronacrisis tot 20% tijdens de tweede lockdown.

Zorgen over seksueel geweld

Tijdens de coronacrisis (maart-december 2020) maakte 3% van de jongens en 7% van de meisjes van 16-21 jaar seksueel geweld mee (manuele, orale, vaginale of anale seks tegen de wil). Onder jongeren van 21-25 jaar is dat respectievelijk 2 en 5%. Dit is zorgelijk, zeker in het licht van een afname in seksuele activiteit onder singles en de relatief korte periode. Op grond van dit onderzoek is niet te zeggen of dit is toegenomen tijdens of vanwege de coronacrisis. De cijfers zijn

ook niet generaliseerbaar naar de populatie Nederlandse jongeren. Zo is onze steekproef relatief seksueel actief en bevat deze veel meer jongeren die zich (ook) seksueel aangetrokken voelen tot seksegenoten. We weten dat deze groepen vaker seksueel geweld meemaken dan andere jongeren. Het is belangrijk om dit verder te onderzoeken.

Welbevinden neemt af

Het gaat niet goed met de mentale gezondheid van jongeren tijdens deze coronacrisis. Ongeveer twee derde van de jongeren (66% van de 16-20 jarigen, 62% van de 21-25 jarigen) voelt zich wel eens somber. Sinds de coronacrisis is de mentale gezondheid van jongeren blijvend verslechterd – ook tijdens de zomer – en in de tweede lockdown is dat nog iets erger dan ervoor. Single jongeren voelen zich iets vaker eenzaam dan jongeren met een partner, maar het verschil is niet groot. Op de andere aspecten van mentale gezondheid zien we nauwelijks verschillen tussen jongeren met en zonder partner.

Weinig veranderingen in masturbatie en pornogebruik

De mate waarin jongeren masturberen en porno kijken, lijkt weinig invloed te ondervinden van de coronacrisis. Single meisjes lijken in de loop van de coronacrisis wel iets vaker naar porno te zijn gaan kijken, maar de verschuiving is maar heel klein.

Informatie over seks en corona verbeterd, maar blijft nog wel achter bij andere informatie

Zestien procent van de jongeren van 16-20 jaar heeft sinds het begin van de coronacrisis behoefte gehad aan informatie over seks en corona. Onder oudere jongeren (21-25 jaar) is dit percentage iets hoger (20%). Van de jongeren die behoefte hadden aan deze informatie kon 15% van de 16-20 jarigen en 14% van de 21-25 jarigen dit niet vinden. Dat percentage is een stuk lager dan tijdens de eerste lockdown, toen maar liefst 22% van de groep die behoefte had aan informatie over seks en corona, deze informatie niet kon vinden. Toch blijft dit van alle thema's het onderwerp waarover de minste informatie beschikbaar is. Er is dus nog verbetering mogelijk.

Jongeren laten zich minder testen op soa in coronatijd

Negen procent van de jongeren van 16-20 jaar en 12% van de jongeren van 21-25 jaar wilde zich in de laatste 3 maanden van 2020 (tijdens de tweede lockdown) laten testen op een soa, maar heeft dit niet gedaan. In de jongste groep worden hiervoor vooral redenen genoemd die niet met corona te maken hebben (bijvoorbeeld dat het er niet van gekomen is of dat ze bang zijn dat hun ouders of huisgenoten er achter zouden komen). Voor 27% van deze jongeren was dit vanwege een aan corona gerelateerde reden, bijvoorbeeld omdat ze dachten dat hulpverleners het te druk hadden (15%) of omdat de soa-poli dicht was of geen plek had (11%). Het percentage jongeren van 16-20 jaar dat zich om corona gerelateerde redenen niet heeft laten testen lijkt tijdens de tweede lockdown wel een stuk lager dan tijdens de eerste lockdown, toen nog 47% van de jongeren een corona gerelateerde reden noemde. Onder jongeren van 21-25 jaar worden veel vaker corona gerelateerde redenen genoemd voor het vermijden van soa-zorg (55%). Wellicht speelt hun leeftijd ook een rol bij striktere triage door GGD's, maar dit zou nog uitgezocht moeten worden.

Anticonceptie en abortuszorg lijkt voortgang te vinden

Ongeveer drie van de vijf meisjes geven aan dat ze anticonceptie wilden gaan gebruiken, vervangen of wisselen tijdens de tweede lockdown. Voor het overgrote deel van deze meisjes was het niet nodig om hiervoor naar de huisarts, GGD of het ziekenhuis te gaan of geldt dat ze wel zijn gegaan en hier goed terecht konden. Vier procent van de 16-20 jarigen en 8% van de 21-25 jarigen is niet naar de huisarts, GGD of het ziekenhuis gegaan, omdat ze de zorg niet tot last wilden zijn of bang waren voor besmetting of doordat de huisarts, GGD of het ziekenhuis deze zorg tijdelijk niet bood. Voor 16-20 jarigen is dat minder dan tijdens de eerste lockdown, toen dit nog 9% was. Zes op de duizend meisjes van 16-20 jaar en negen op de duizend meisjes van 21-25 jaar is tijdens de tweede lockdown ongepland zwanger geweest. Alle meisjes die de zwangerschap wilden laten afbreken konden direct bij de abortuskliniek terecht.

Vervolgonderzoek

De beperking van sociale contacten zorgt ervoor dat een deel van de jongeren geen ervaring opdoet met relaties en seks, terwijl dat op deze leeftijd cruciaal is. Dat is zorgelijk, vooral omdat deze periode heel lang duurt. Uiteindelijk kan er hierdoor een gat van twee jaar of zelfs langer vallen in de seksuele ontwikkeling van jongeren. We weten echter helemaal niet hoe jongeren dit zelf beleven. Misschien vinden ze wel dat de coronacrisis ook voordelen biedt voor hun liefdesleven. Om hier inzicht in te krijgen, gaan we later dit jaar in gesprek met jongeren in een kwalitatief onderzoek.

Bijlage Begrippenlijst

Begrip	Definitie
Voor de coronacrisis	Zes maanden voor de eerste coronamaatregelen (15 oktober 2019 – 15 maart 2020)
Eerste lockdown	Invoering van de eerste coronamaatregelen (15 maart – 31 mei 2020)
Afgelopen zomer	Aantal versoepelingen van de coronamaatregelen (juni – augustus 2020)
Tweede lockdown	Aanscherping coronamaatregelen voor de tweede keer (14 oktober 2020-4 januari 2021)
Relatie	Jongeren die een vaste vriend of vriendin hebben tijdens het invullen van de vragenlijst
Singles	Jongeren die <i>geen</i> vaste vriend of vriendin hebben tijdens het invullen van de vragenlijst
Sexting	Het verzenden of ontvangen van seksueel getinte foto's of filmpjes
Seksmaatje	Iemand waar je meer dan één keer seks mee hebt gehad en geen relatie mee hebt
One-nightstand	Iemand waar je één keer seks mee had
Nieuwe partner	Iemand waar je nog niet eerder seks mee hebt gehad